บทที่ 4
ผลการวิจัย

องค์ประกอบระบบส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย

1. การวางแผน
2. การปฏิบัติงานในพื้นที่
3. การควบคุมงาน
4. การประเมินระบบการทำงาน

การรายงานผล ในแต่ละองค์ประกอบจะแบ่งออกเป็นประเด็นย่อยๆ ที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น และเนื่องจาก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนั้น ในแต่ละหัวข้อจะมีข้อสังเกตของคณะผู้วิจัย เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไขระบบการทำงานไว้ด้วย

การวางแผน

การวางแผน คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานด้านการวางแผนของสำนักงานเกษตร จังหวัดยะลา ไว้ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายงานส่งเสริมการเกษตร
2. การกำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร
3. การจัดทำโครงการส่งเสริมการเกษตร 5 ปี
4. การจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี
5. การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบตำบล
6. การกำหนดหน่วยงานวางแผน

การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายงานส่งเสริมการเกษตร

ปี พ.ศ. 2542-2543 คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายงานส่งเสริมการเกษตร ได้มุ่งตอบสนองเฉพาะนโยบายของจังหวัดยะลา ที่เน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพไม้ผล จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานส่งเสริมให้ชาวสวนผลไม้รวมตัวเป็นกลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล

ปี พ.ศ. 2544 คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อตอบสนองกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายงานส่งเสริมการเกษตรโดยการศึกษาจากนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

1. ด้านการผลิต เป็นการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มี 2 แนวทาง
   1.1 การผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
   1.2 การผลิตเพื่อแข่งขัน ปรับปรุงประสิทธิภาพเน้นการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานสากล

2. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ลดการชะล้างพังทะลายดิน ป้องกันความเสื่อมโทรมอันเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์กับระบบนิเวศ

3. ด้านเกษตรและองค์กรเกษตร เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวเกษตรกรและสมาชิกครัวเรือนเกษตรกร และสร้างรากฐานความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกรให้มีความสามารถในการจัดการปัญหาการเกษตรและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดภารกิจ ไว้ดังนี้

1. การถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร โดยถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่และเทคโนโลยี จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เกษตรกร

2. พัฒนาและส่งเสริมอาชีพเกษตร ที่เน้นรายได้และความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตร

กลยุทธ์ที่สำคัญเน้นการพัฒนาคน ได้แก่

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตร

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับผลิตเพื่อการแข่งขัน

3. การพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ

ในการปฏิบัติงานในพื้นที่นั้น กรมส่งเสริมการเกษตรได้ให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร

นอกจากนั้นจังหวัดยะลาได้มีนโยบายพัฒนาไม้ผลให้ได้คุณภาพโดยการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มไม้ผลได้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา ทั้งทางด้านการผลิตและการตลาด

สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ปี 2545 ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรทุกสาขาอาชีพรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กรเพื่อพัฒนาอาชีพ และคุณภาพชีวิตตลอดจนเป็นการเพิ่มรายได้ และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรรวมทั้งสิ่งแวดล้อม

2. ส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพต่างๆ รวมตัวเป็นองค์กรเครือข่ายเกษตรกรระดับตำบล อำเภอและจังหวัดเพื่อสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนให้คณะกรรมการองค์กรเครือข่ายเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์บริหาร และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

3. จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเพื่อเป็นศูนย์บริการดำเนินการเกษตรแบบครบวงจร

สำหรับเป้าหมายงานส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2542-2544 คณะผู้วิจัยไม่ได้กำหนดไว้ แต่ในปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล กำหนดเป้าหมายในการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรไว้อย่างน้อยคนละ 3 กลุ่ม และพัฒนาคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริหารอย่างน้อย 1 ศูนย์

ดังนั้นในปี พ.ศ.2545 สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลาจะจัดตั้งและพัฒนาองค์กร จำนวน 96 กลุ่มและพัฒนาคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ จำนวน 32 ศูนย์ โดยแบ่งเป็นอำเภอและกิ่งอำเภอดังนี้

1. อำเภอเมืองยะลา จำนวน 15 กลุ่ม 5 ศูนย์
2. อำเภอบันนังสตา จำนวน 15 กลุ่ม 5 ศูนย์
3. อำเภอรามัน จำนวน 18 กลุ่ม 6 ศูนย์
4. อำเภอยะหา จำนวน 18 กลุ่ม 6 ศูนย์
5. อำเภอธารโต จำนวน 9 กลุ่ม 3 ศูนย์
6. อำเภอเบตง จำนวน 12 กลุ่ม 4 ศูนย์
7. อำเภอกาบัง จำนวน 6 กลุ่ม 2 ศูนย์
8. กิ่ง อ.กรงปินัง จำนวน 3 กลุ่ม 1 ศูนย์

สำหรับรายละเอียดเป้าหมายการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ปีพ.ศ.2545 จะบรรจุในแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี ของสำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

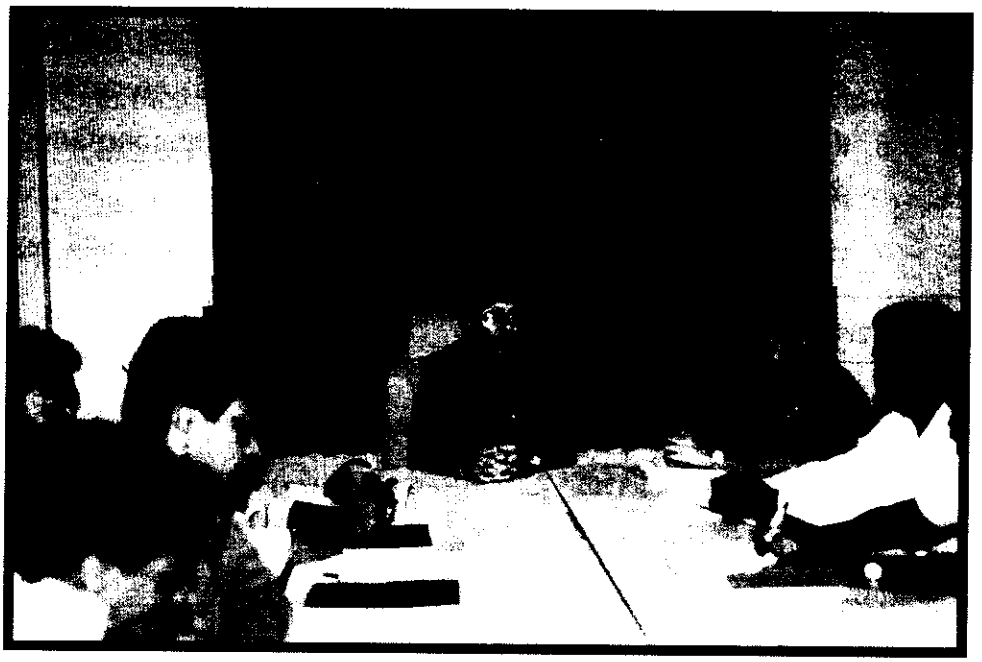

กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร

ปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยได้กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรไว้ 3 มิติ ได้แก่ ด้านคน พืช และพื้นที่ รายละเอียดดังนี้

มิติด้านคน

ปัญหา ชุมชนหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไม่มั่นคงขาดอำนาจต่อรอง

วิสัยทัศน์ คนในชนบทมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหานำไปสู่การพึ่งตนเอง

วัตถุประสงค์ เพิ่มศักยภาพให้ชุมชน

เป้าหมาย
- สร้างสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง
- สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ เร่งรัดปรับปรุงงานสถาบันเกษตรกร

แนวทาง

1. ส่งเสริมให้มีการประชุมหมู่บ้านประจำเดือน โดยนำปัญหาของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เข้าสู่การประชุม ระบบหมู่บ้าน และ อบต. ตามลำดับ
2. ส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกร ทำงานร่วมกับ อบต.
3. สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรจัดทำแผนและประเมินผลประจำปี โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตร
4. ส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกร นำแผนปฏิบัติเสนอของบประมาณผ่าน อบต.
5. สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกร จัดตั้งเครือข่ายระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด
6. ส่งเสริมให้คณะกรรมการของสถาบันเกษตรกรมีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งระดับกลุ่ม ตำบล อำเภอ และจังหวัดเป็นประจำ
7. เร่งรัดส่งเสริมอาชีพในสถาบันเกษตรกร โดยรัฐจัดหาปัจจัยการผลิต ทุน เครื่องจักร

มิติด้านพืชเศรษฐกิจ

ปัญหา รายได้ที่เกิดจากผลผลิตการเกษตรไม่มั่นคงและไม่แน่นอน

วิสัยทัศน์ การทำการเกษตร สามารถมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้ตามสถานภาพ

วัตถุประสงค์ เพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

เป้าหมาย
- ส่งเสริมให้รวมกลุ่มอาชีพ หรือชมรมตามสภาพพืช
- เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพกับระบบตลาด
- ส่งเสริมให้การใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ
- เร่งรัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ เร่งรัดการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ชมรม และส่งเสริมการใช้ดินให้เกิดประโยชน์ โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

แนวทาง

ข้าว

1. สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพการทำนา เพื่อให้ทั้งความรู้ ปัจจัย วัสดุ อุปกรณ์ และทุนเพื่อผลิตข้าวครบวงจร
2. สนับสนุนกลุ่มอาชีพการทำนา หรือส่งเสริมชาวนารวมกลุ่มผลิตข้าวพันธุ์ดี ตามตลาดต้องการ
3. สร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรทำนา ให้มีบทบาทด้านการตลาด
4. ส่งเสริมการปรับพื้นที่นาไม่เหมาะสมให้เป็นไร่นาสวนผสม
5. ส่งเสริมการปลูกพืชหลังการทำนา เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวนา
6. ส่งเสริมการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวแบบผสมผสาน
7. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว

ยางพารา

1. สนับสนุนชาวสวนยางรวมกลุ่มผลิตเพื่อขาย
2. สร้างเครือข่ายชาวสวนยาง ให้มีบทบาทด้านการตลาด
3. ส่งเสริมการปลูกพืชแซม-พืชร่วมยาง
4. ส่งเสริมให้ชาวสวนยางรวมกลุ่ม ผสมปุ๋ยใช้เอง

ไม้ผล-ไม้ยืนต้น

1. สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมเพื่อรองรับความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการเกษตร
2. ส่งเสริมการปลูกไม้ผลที่มีแนวโน้มราคาดี
3. สนับสนุน ชมรม กลุ่มเกษตรกรทำสวน และกลุ่มอาชีพตามธรรมชาติ จัดตั้งเป็นเครือข่ายให้มีบทบาทด้านการตลาด
4. ส่งเสริมการสร้างสวนแบบผสมผสาน
5. ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เพื่อผลิตปุ๋ยใช้เอง
6. ส่งเสริมการใช้วิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

พืชไร่-พืชผัก

1. ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มปลูกพืชหรือการทำนา
2. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ
3. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
4. ส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

มิติด้านพื้นที่

สภาพพื้นที่ทั่วไปของจังหวัดยะลา ประกอบด้วย ภูเขา เนินเขา และหุบเขา ตั้งแต่ตอนกลางของจังหวัด จนถึงใต้สุดติดต่อประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย เทือกเขาที่สำคัญมี 2 เทือกเขา ได้แก่ เทือกเขาสันกาลาคีรี เริ่มจากอำเภอ โคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ทอดผ่านอำเภอยะหา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา กั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศ สหพันธรัฐมาเลเซีย อีกเทือกเขาหนึ่ง ได้แก่ เทือกเขาปิโล อยู่ภายในจังหวัดยะลา บริเวณตำบลบุดี ตำบลบันนังสาเรง อำเภอเมืองยะลา ตำบลกรงปินัง กิ่งอำเภอกรงปินัง และอำเภอรามัน พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยป่าดงดิบ เป็นแหล่ง ต้นน้ำลำธาร

สำหรับพื้นที่ด้านเหนือของจังหวัดติดกับจังหวัดปัตตานี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มระหว่างแม่น้ำปัตตานีกับแม่น้ำสายบุรี พื้นที่เหมาะกับการทำนา

จากสภาพภูมิประเทศดังกล่าว จึงกำหนดแนวทางพัฒนาการเกษตรตามสภาพพื้นที่ ออกได้จำนวน 4 บริเวณ ดังนี้

1. บริเวณที่ลาดชันสูง

สภาพภูมิประเทศ มีความลาดชันอยู่ระหว่าง 35-60 เปอร์เซ็นต์ สูงกว่าระดับน้ำทะเล อยู่ระหว่าง 200-600 เมตร

อำเภอธารโต ได้แก่ ตำบลแม่หวาด ธารโต บ้านแหร และคีรีเขต

อำเภอเบตง ได้แก่ ตำบลเบตง ตาเนาะแมเราะ ยะรม อัยเยอร์เวง และธารน้ำทิพย์

อาชีพทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ฐานะเกษตรกรค่อนข้างดี

แนวทางพัฒนาการเกษตร

1. กำหนดแนวป่าอนุรักษ์ให้ชัดเจน
2. ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบขั้นบันได เช่น การทำสวนยางพารา สวนผลไม้ เป็นต้น พร้อมทั้งอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยปลูกหญ้าแฝกตามแนวขั้นบันได
3. สนับสนุนชาวสวนยางพารารวมกลุ่มผสมปุ๋ยใช้เอง
4. ส่งเสริมให้เกษตรสวนยางรวมกลุ่มผสมปุ๋ยใช้เอง
5. ส่งเสริมให้ปลูกไม้ผลให้หลากหลายชนิด ซึ่งแนวโน้วเป็นพืชเศรษฐกิจ เช่น ทุเรียน ลองกอง ส้มโอ มังคุด และเงาะ เป็นต้น
6. ส่งเสริมให้มีการปลูกผัก ไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวในพื้นที่สูง
7. ส่งเสริมให้สตรีรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อแปรรูปผลผลิตทางด้านการเกษตรจำหน่าย
8. ส่งเสริมให้เกษตรกรทำปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงไก่ เป็ดเป็นอาชีพเสริม
9. ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่าไม้ ไว้เป็นต้นน้ำ ลำธาร และแหล่งการท่องเที่ยว
10. ส่งเสริมการเลี้ยงปลา เช่น ปลาจีน ปลานิลแดง เป็นต้น

11. ส่งเสริมการเยาวชนรวมตัวเพื่อพัฒนาอาชีพ
12. ส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัครูพืชด้วยวิธีผสมผสาน
13. ส่งเสริมการรวมกลุ่มไม้ผล เพื่อพัฒนาคุณภาพและการตลาด
14. ส่งเสริมการจัดทำระบบการให้น้ำในสวนผลไม้ และขุดบ่อกักเก็บน้ำ

2. บริเวณที่ลาดชัน

สภาพภูมิประเทศ มีความลาดชันตั้งแต่ 3-35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่เป็นลูกคลื่นน ลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน ที่ลาดเชิงเขา บริเวณภูเขา

ขอบเขต บริเวณทิศตะวันตกของอำเภอรามัน ทิศเหนือของอำเภอยะหา ตอนหลางของอำเภอบันนังสตา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลต่างๆ ดังนี้

อำเภอเมืองยะลา ได้แก่ ตำบลลำพะเยา บุดี
อำเภอรามัน ได้แก่ ตำบลบือมัง กาลอ บาลอ และจะกว๊ะ
อำเภอบันนังสตา ได้แก่ ตำบลตาเนาะปูเต๊ะ บาเจาะ บันนังสตา สถิงชัน ถ้ำทะลุ และเขื่อนบางลาง
อำเภอยะหา ได้แก่ ตำบลตาชี บาโร๊ะ ละแอ กาตอง และปะแต
อำเภอกาบัง ได้แก่ ตำบลกาบัง และบาเละ
กิ่งอำเภอกรงปินัง ได้แก่ ตำบลสะเอะ ห้วยกระทิง และปุโรง

อาชีพทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ฐานะเกษตรกรค่อนข้างดี

แนวทางพัฒนาการเกษตร

1. กำหนดแนวป่าอนุรักษ์ให้ชัดเจน
2. ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบขั้นบันได เช่น การทำสวนยางพารา สวนผลไม้
3. ส่งเสริมการปลูกพืชแซมยาง หรือแซมผลไม้ ขณะที่พืชหลักยางอายุน้อย
4. สนับสนุนชาวสวนยาง สวนผลไม้ รวมตัวกันผลิตและขาย
5. ส่งเสริมชาวสวนยาง สวนผลไม้ รวมกลุ่มเพื่อผสมปุ๋ยใช้เอง
6. ส่งเสริมการปลูกไม้ผลหลากหลายชนิด ที่มีแนวโน้มเป็นพืชเศรษฐกิจ เช่น ทุเรียน ลองกอง ส้มโอ มังคุด และเงาะ เป็นต้น
7. ส่งเสริมสตรีรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อแปรรูปผลผลิตการเกษตรจำหน่าย
8. ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงไก่ เป็ด เป็นอาชีพเสริม
9. ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่าไม้ ไว้เป็นต้นน้ำ ลำธาร
10. ส่งเสริมให้เยาวชนรวมตัวเพื่อฝึกฝนอาชีพ
11. ส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน
12. ส่งเสริมการจัดทำระบบการให้น้ำในสวนผลไม้ และขุดบ่อกักเก็บน้ำ

3. บริเวณที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน **พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บริเวณรอบๆ** และระหว่างแม่น้ำปัตตานีและแม่น้ำสายบุรี

ขอบเขต พื้นที่บริเวณทางเหนือของจังหวัด **ตั้งแต่อำเภอยะหา อำเภอเมืองยะลา** และอำเภอรามัน ครอบคลุมพื้นที่อำเภอต่างๆ ดังนี้

อำเภอเมืองยะลา ได้แก ตำบลสะเตง ท่าสาป บันนังสาเรง เปาะเส้ง พร่อน ยะลา ยุโป ลำใหม่ ลิตล สะเตงนอก หน้าถ้ำ และตาเซะ

อำเภอรามัน ได้แก่ ตำบลกายูบอเกาะ กอตอตือร๊ะ กาลูปัง เกะรอ ท่าธง โกตาบบารู เนินงาม บาโงย บาลอ ยะต๊ะ วังพญา อาซ่อง และตะโล๊ะหะลอ

อำเภอยะหา ได้แก่ ตำบลบาโงยซิแน

กิ่งอำเภอกรงปินัง ได้แก่ ตำบลกรงปินัง

อาชีพทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนา ปลูกผัก พืชไร่ ไม้ผลไม้ยืนต้น ฐานะเกษตรกรยากจนถึงค่อนข้างดี

แนวทางพัฒนาการเกษตร

1. ทดสอบข้าวพันธุ์ส่งเสริมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และรสนิยมการบริโภคของเกษตรกรเพื่อใช้ส่งเสริมแนะนำ
2. ส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ
3. ส่งเสริมการทำนาครั้งที่ 2 ในบริเวณที่พื้นที่ที่มีน้ำชลประทานเพียงพอ
4. ส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น แตงโม ถั่นปันหยี อ้อยเคี้ยว มันเทศ เป็นต้น
5. ส่งเสริมการปลูกพืชผัก หรือผักกางมุ้ง เช่น ถั่วฝักยาว แตงกวา มะเขือ บวบ มะระ เป็นต้น
6. ส่งเสริมการปลูกไม้ผลแบบสวนหลังบ้าน
7. สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ทำนา ปลูกผัก และไม้ผล เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิตและตลาด
8. ส่งเสริมการร่วมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อแปรรูปผลผลิตการเกษตร
9. ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงไก่ เป็ด เป็นอาชีพเสริม
10. ส่งเสริมการจัดไร่นาสวนผสม ตามแนวทางทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยปรับเปลี่ยนนาข้าว หรือนาที่ไม่เหมาะสม ให้ผลผลิตน้อยไปทำไร่นาสวนผสมแทน
11. ส่งเสริมให้เยาวชนรวมตัวเพื่อฝึกฝนอาชีพ
12. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน

4. บริเวณที่ราบแคบตามริมห้วย คลอง แม่น้ำ และหุบเขา

สภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบแคบๆ ตามริมห้วย คลอง แม่น้ำ และหุบเขา

ขอบเขต พื้นที่กระจัดกระจายทั่วไป ตามเชิงเขา หุบเขา ตั้งแต่อำเภอบันนังสตา ไปทางอำเภอธารโต หรือสองฟากของแม่น้ำลำห้วยต่างๆ เป็นทีพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกผัก ทำสวนผลไม้

อาชีพทางการเกษตร เกษตรส่วนใหญ่ ทำสวนผลไม้ ปลูกผัก ฐานะของเกษตรกรค่อนข้างดี

แนวทางพัฒนาการเกษตร

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัว เพื่อพัฒนาคุณภาพไม้ผล และการตลาด
2. ส่งเสริมการปลูกผัก หรือทำผักกางมุ้ง เช่น ถั่วฝักยาว แตงกวา มะเขือ บวบ มะระ เป็นต้น
3. ส่งเสริมการเลี้ยงปลา
4. ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงเป็ด ไก่ เป็นอาชีพเสริม
5. ส่งเสริมการปลูกไม้ผลหลากหลายชนิดที่มีแนวโน้ว เป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัด เช่น เงาะ ส้ม ทุเรียน ส้มโอ ลองกอง มังคุด เป็นต้น
6. ส่งเสริมให้สตรีรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร
7. ส่งเสริมเยาวชนรวมตัวเพื่อพัฒนาอาชีพ
8. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

โดยสรุป **ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในงานส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา ได้แก่ ส่งเสริมให้เกษตรกร รวมตัวเป็นองค์กรเพื่อใช้เป็นช่องทางการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ**

โครงการส่งเสริมการเกษตร 5 ปี

คณะผู้วิจัยได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเกษตรกร 5 ปี ตามยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวเป็นองค์กร ปี พ.ศ.2545-2549 ดังนี้

โครงการส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2545-2549

ที่	ชื่อแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยวัด	ปริมาณงาน/งบประมาณ					รวม
			2545	2546	2547	2548	2549	
1.	**แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตร ผ่านองค์กรเกษตรกร**	ล้านบาท						
1.1	การส่งเสริมการปลูกพืช (ข้าวจ้าว, พืชไร่, จัดไร่นา)	จุด/ไร่/ล้านบาท	1/560/0.366	1/560/0.366	1/560/0.366	1/560/0.366	1/560/0.366	1.83
1.2	การปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่/ล้านบาท	180/0.18	180/0.18	180/0.18	180/0.18	180/0.18	0.90
1.3	การเร่งรัดพัฒนาการผลิตผักและผลไม้ในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	10 จุด	10/1.00	10/1.00	10/1.00	10/1.00	10/1.00	5.00
1.4	การพัฒนาคุณภาพสวนไม้ผลเดิม	ไร่/ล้านบาท	280/1.40	280/1.40	280/1.40	-	-	4.20
1.5	ส่งเสริมการปลูกพืช (ยางพารา, สะตอ)	ไร่/ล้านบาท	100/0.01	100/0.01	100/0.01	100/0.01	100/0.01	0.05
1.6	โครงการสืบเนื่องมาจากพระราชดำริ	จุด/ล้านบาท	10/0.20	10/0.20	10/0.20	10/0.20	10/0.20	1.00
1.7	การเกษตรในเขตพื้นที่เพื่อความมั่นคง	หมู่บ้าน/ล้านบาท	18/0.525	18/0.525	18/0.525	18/0.525	18/0/0525	2.625
1.8	การส่งเสริมการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	จุด/ล้านบาท	2/0.125	2/0.125	2/0.125	2/0.125	2/0.125	0.625
1.9	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตร (ศูนย์บริการฯ)	ตำบล/ครั้ง/ล้านบาท	58/116/1.16	58/116/1.16	58/116/1.16	58/116/1.16	58/116/1.16	5.80
1.10	การติดตามและประเมินผลงานส่งเสริมการเกษตร	ครั้ง/ล้านบาท	3/0.30	3/0.30	3/0.30	3/0.30	3/0.30	1.50
1.11	ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร	กิจกรรม/ล้านบาท	4/0.15	4/0.15	4/0.15	4/.015	4/.015	0.75
1.12	ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	ครั้ง/ล้านบาท	3/0.20	3/0.20	3/0.20	3/0.20	3/0.20	1.00
	รวม	**ล้านบาท**	**5.481**	**5.481**	**5.481**	**4.081**	**4.081**	**24.605**
2.	**แผนงานส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจการเกษตร ผ่านองค์กรเกษตรกร**	ล้านบาท						
2.1	การส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรด้านการผลิตและการตลาดของชุมชน	กลุ่ม/ล้านบาท	2/0.60	2/0.60	2/0.60	2/0.60	2/0.60	3.0
2.2	การส่งเสริมการรวมกลุ่ม	กลุ่ม/ล้านบาท	8/0.80	8/0.80	8/0.80	8/0.80	8/0.80	4.0
2.3	การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชนประจำตำบล	กลุ่ม/ล้านบาท	8/.80	8/.80	8/.80	8.80	8/.80	4.0
	รวม		2.20	2.20	2.20	2.20	2.20	11.00
	รวม 2 แผนงาน	**ล้านบาท**	**7.681**	**7.681**	**7.681**	**6.281**	**6.281**	**35.605**

แผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปี

เนื่องจากโครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี จังหวัดจะต้องรอการอนุมัติจากส่วนกลาง กอรปกับการจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามโครงการส่งเสริมการเกษตรแผน 5 ปี ที่สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำ ดังนั้น โครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี จึงไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรที่วางไว้ อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยได้พยายาม ชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ได้ดำเนินโครงการต่างๆ ผ่านองค์กรเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ.2545 ทุกตำบลมีคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จึงควรนำโครงการเสนอผ่านคณะอนุกรรมการดังกล่าวเพื่อจัดสรรไปสู่องค์กรต่างๆ ในพื้นที่ต่อไป แต่ทั้งนี้กรมส่งเสริมการเกษตร ควรอนุมัติโครงการต่างๆ ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

แผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี จะต้องจัดส่งให้สำนักงานจังหวัด เพื่อรวบรวมเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีของจังหวัดตามตัวอย่าง ดังนี้

(ตัวอย่าง)

บัญชีแผนงานโครงการตามแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดประจำปี 2544 ของจังหวัดยะลา

(3) แผนงานโครงการ

(3.1) ภายใต้ระบบ กนภ.

(3.2) ภายใต้งบปกติของกระทรวง/กรม

(3.3) ตามนโยบายของจังหวัด

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา โทร. (073) 216610

หน่วยงานเจ้าของงบประมาณ กรมส่งเสริมการเกษตร โทร. -

หน่วย : บาท

ลำดับ	รหัสบัญชี	- ชื่อแผนงาน - งาน/โครงการ - กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ/จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		พื้นที่ปฏิบัติการ			กำหนดการปฏิบัติงาน												หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				เป้าหมาย	งบประมาณ	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ต ค	พ ย	ธ ค	ม ค	ก พ	มี ค	เม ย	พ ค	มิ ย	ก ค	ส ค	ก ย	
1	10	**แผนงาน ส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตด้านการเกษตร**																			
	1003	**งาน ส่งเสริมการเกษตร**																			
		หมวด ตอบแทนใช้สอยวัสดุ																			
1.1		**ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน** (ข้าวเจ้า-เปิดใหม่ ปี 2544)	2	1 จุด/20 ราย/20 ไร่	56,000	รามัน	กอตอตือร๊ะ	บาตะดีงี หมู่ 2							↔	↔					อำเภอ
		1. ค่าวัสดุการเกษตร - ค่าปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0 หรือสูตร 16-16-8 อัตราไร่ละ 30 กก. และปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตราไร่ละ 10 กก. รวมเป็นเงิน 56,000 บาท **หมายเหตุ** กรมฯ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวศูนย์ละ 200 ไร่ รวมเป็นเงิน 48,000 บาท																			
	1003	**2. การประชุมเรียนรู้ภายในกลุ่ม**																			
		- อบรมวิทยากร จำนวน 5 คนๆ ละ 115 บ.		1 ครั้ง/5 คน	575	รามัน	กอตอตือร๊ะ	บาตะดีงี ม.2									↔				อำเภอ
		- ค่าใช้จ่ายในการศึกษาดูงาน จำนวน 20 คน คนละ 110 บาท		1 ครั้ง/20 คน	2,200	รามัน	กอตอตือร๊ะ	บาตะดีงี ม.2									↔				อำเภอ

(ต่อ)

หน่วย : บาท

ลำดับ	รหัสบัญชี	- ชื่อแผนงาน - งาน/โครงการ - กิจกรรม (ระบุชื่ออำเภอ/จำนวนเป้าหมาย)	แนวทาง	ผลการอนุมัติของส่วนกลาง		พื้นที่ปฏิบัติการ			กำหนดการปฏิบัติงาน												หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				เป้าหมาย	งบประมาณ	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ต ค	พ ย	ธ ค	ม ค	ก พ	มี ค	เม ย	พ ค	มิ ย	ก ค	ส ค	ก ย	
		- ค่าใช้จ่ายในการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร คนละ 100 บาท รวม 1 ครั้ง	2	1 ครั้ง/40 คน	4,000	รามัน	กอตอตือร๊ะ	บาตะตีงี ม.2									←→	←→			อำเภอ
		- ค่าใช้จ่ายเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม		1 ครั้ง	4,900	รามัน	กอตอตือร๊ะ	บาตะตีงี ม.2									←→	←→			อำเภอ
		- ค่าใช้จ่ายในการติดตามงานและประชาสัมพันธ์		-	1,000	รามัน	กอตอตือร๊ะ	บาตะตีงี ม.2							←→	←→	←→	←→	←→		อำเภอ
		- ค่าใช้จ่ายในการจัดทำป้ายแปลง ขนาด 90 x 150 ซม. จำนวน 1 ป้าย		-	2,000	รามัน	กอตอตือร๊ะ	บาตะตีงี ม.2							←→	←→					อำเภอ
				รวม	**14,675**																
		หมายเหตุ ค่าปุ๋ยพืชสด กรมฯ สนับสนุน ศูนย์ละ 825 บาท		**รวมทั้งสิ้น**	**70,675**																
	1003	**งาน** ส่งเสริมการเกษตร																			
1.2		**หมวด ตอบแทนใช้สอยและวัสดุ** **โครงการนำร่องผลิตถั่วลิสงเมล็ดโต**	2	1จุด/100 ไร่/50 ราย																	
		- ค่าใช้จ่ายในการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร จำนวน 50 คน คนละ 110 บาท		1 ครั้ง/50 ราย	5,500	กิ่ง อ.กรงปินัง	กรงปินัง	บราแง ม.3							←→	←→					อำเภอ
		- ค่าใช้จ่ายในการจัดงานวันสาธิต แสดงขั้นตอน การปลูก-การเก็บเกี่ยว		1 ครั้ง/1 วัน	12,000	กิ่ง อ.กรงปินัง	กรงปินัง	บราแง ม.3										←→	←→		อำเภอ
				รวมทั้งสิ้น	**17,500**																
		หมายเหตุ กรมฯ สนับสนุนค่าเมล็ดพันธุ์ไรโซเบี้ยม ค่ายิปซั่ม ปูนขาว																			
		รวมเป็นเงิน 127,200 บาท																			

แผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปี

การแปลงนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์สู่การปฏิบัตินั้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทุกคน จัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี

ปี พ.ศ.2542 คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทุกคนจัดทำแผนปฏิบัติงาน ส่งเสริมการเกษตรประจำปี โดยเน้นเฉพาะเรื่องกลุ่มไม้ผล ตามนโยบายของจังหวัดเท่านั้น

ปี พ.ศ.2543 คณะผู้วิจัย ยังคงกำหนดให้การจัดทำแผนส่งเสริมการเกษตรประจำปี ในเรื่องกลุ่มไม้ผล แต่ได้ขยายถึงกลุ่มอาชีพการเกษตรอื่นๆ ในพื้นที่ด้วย

ปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัยเห็นว่า ฝ่ายต่างๆ ของสำนักงานเกษตรจังหวัด ไม่ให้ความสำคัญของแผนปฏิบัติงาน ส่งเสริมการเกษตรประจำปีเท่าที่ควร จึงได้กำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลได้จัดทำแผนดังกล่าว ให้ครอบคลุมโครงการของฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพการเกษตรของฝ่ายบริหารส่งเสริมกลุ่มไม้ผลของ ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานของฝ่ายป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการดำเนินงานตามโครงการพิเศษของฝ่ายแผนงาน

ปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัย มีข้อสังเกตว่า การจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี ของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรที่เน้นเรื่ององค์กรเกษตรกร ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดให้การจัดทำแผนปฏิบัติงานดังกล่าว เน้นพัฒนากลุ่มอาชีพการเกษตรอย่างน้อยตำบลละ 3 กลุ่ม รวมทั้งการพัฒนาคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีรายละเอียดการจัดทำแผนฯ ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบลทุกคน ต้องจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี แล้วถอดเป็นแผนฯ ประจำเดือนทุกเดือน โดยแต่ละเดือนสามารถปรับให้ยืดหยุ่นได้ ตามสภาพความเป็นจริงของเดือนนั้นๆ
2. *การวางแผนปฏิบัติการ ให้ยึดกลุ่มเป็นตัวตั้ง โดยหมู่บ้านใดที่ไม่มีกลุ่มให้จัดทำแผนปฏิบัติการกระตุ้นให้เกิดกลุ่ม ด้วยวิธีใช้กระบวนการ PAP สำหรับหมู่บ้านที่มีกลุ่มเดิม ให้จัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนชุมชน ที่รวมแผนทุกกลุ่มในตำบล รวมทั้งแผนกลุ่มเครือข่าย (คณะกรรมการบริหารศูนย์) เป็นแผนชุมชนซึ่งผ่านกระบวนการทำประชาพิจารณ์แล้ว โดยในตำบลที่วัดผลให้มีกลุ่มในแผนอย่างน้อย 3 กลุ่ม รวมทั้งให้มีแผนปฏิบัติงานกับคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล*
3. การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี ต้องต่อเนื่องเป็นลำดับ สอดคล้องเป็นขั้นตอนกันทุกเดือน
4. ระดับตำบลต้องมีกิจกรรมแต่ละเดือนอย่างน้อย 10 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมเน้นหนัก เพื่อประชาสัมพันธ์ เดือนละ 1 ครั้ง (*) *ระดับอำเภอมีกิจกรรมเน้นหนักเพื่อประชาสัมพันธ์ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เช่นกัน*
5. อำเภอรายงานผลการปฏิบัติงานให้จังหวัดเฉพาะกิจกรรมเด่น ที่ทำการประชาสัมพันธ์ เพื่อบรรจุลงรายงานการประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน

6. จังหวัด/อำเภอ ใช้กิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานออกติดตาม และประเมินผลทุกเดือน
7. วิธีการดำเนินงานในกลุ่มต่างๆ สรุปได้ดังนี้
   7.1 เริ่มต้นจากการวิเคราะห์หมู่บ้านตามกระบวนการ PAP หรือจากการประชุมชี้แจงถ่ายทอดความรู้ตามสภาพปัญหา และความต้องการ
   7.2 หาแกนนำ
   7.3 แกนนำรวบรวมสมาชิกสร้างกลุ่ม
   7.4 ส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์ในกลุ่ม
   7.5 ส่งเสริมกิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่ม เช่น การแปรรูปอาหาร รวบรวมเงินซื้อปัจจัยการผลิต ร้านค้า รวบรวมผลผลิตจำหน่าย เป็นต้น
   7.6 ใช้กลุ่มเป็นองค์กรรับผิดชอบศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนประจำตำบล

(ตัวอย่าง)

เป้าหมายแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2545

ชื่อ นายโชคดี วิรุณกาญจน์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6
รับผิดชอบตำบลวังพญา ตำบลท่าธง ตำบลเนินงาม
สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน

ข้อมูลตำบลวังพญา

1. จำนวนหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน
2. พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ

ยางพารา	8,205 ไร่
นา	221 ไร่
ทุเรียน	294 ไร่
ลองกอง	73 ไร่
เงาะ	883 ไร่
อื่นๆ	

3. ข้อมูลองค์กรเกษตรกร

ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตั้งอยู่ที่ ม.2 บ้านวังพญา

.....

กลุ่มเกษตรกร	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.1
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.2
กลุ่มยุวเกษตรกร	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.3
กลุ่มไม้ผล	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.1
กลุ่มยาง	-	กลุ่ม	ตั้งอยู่	-
กลุ่มจัดไร่นา	3	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.3, ม.2
กลุ่มเลี้ยงกระบือ	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.2

4. เป้าหมายจัดตั้งและพัฒนาองค์กร ปี 2545

4.1 กลุ่มจัดตั้งใหม่

- กลุ่มแม่บ้านสะอารูดิน ม.4

4.2 กลุ่มเก่าที่จะพัฒนา

- กลุ่มปลูกพืชไร่พืชผักบ้านงาแบ ม.2
- กลุ่มปลูกพืชไร่พืชผักบ้านวังพญา ม.2
- กลุ่มแม่บ้านฯ สันติภาพวังพญา ม.2
- กลุ่มจัดไร่นาตาลาแน ม.3

4.3 การพัฒนาคณะกรรมการศูนย์ฯ

- ตำบล วังพญา

ข้อมูลตำบลท่าธง

1. จำนวนหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน
2. พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ

ยางพารา	14,976 ไร่
นา	2,800 ไร่
ทุเรียน	89 ไร่
ลองกอง	775 ไร่
เงาะ	45 ไร่
อื่นๆ	288 ไร่

3. ข้อมูลองค์กรเกษตรกร

ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตั้งอยู่ที่ ม.4

กลุ่มเกษตรกร	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.4
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	3	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.4, 5, 3
กลุ่มยุวเกษตรกร	-	กลุ่ม	ตั้งอยู่	-
กลุ่มไม้ผล	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.2
กลุ่มยาง	-	กลุ่ม	ตั้งอยู่	-
กลุ่มปลูกข้าวโพดหวาน	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.3
กลุ่มเลี้ยงโค	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.5
กลุ่มจัดไร่นา	1	กลุ่ม	ตั้งอยู่	ม.5

4. เป้าหมายจัดตั้งและพัฒนาองค์กร ปี 2545

4.1 กลุ่มจัดตั้งใหม่

- หัตถกรรมจากกระจูด ม.5
- กลุ่มเลี้ยงโค บ้านเกาะ ม.5
- กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมืองเชิงอนุรักษ์ บ้านเกาะ ม.5

4.2 กลุ่มเก่าที่จะพัฒนา

- กลุ่มแม่บ้านซาเมาะ ม.4
- กลุ่มแม่บ้านเกาะร่วมใจ ม.5

4.3 การพัฒนาคณะกรรมการศูนย์ฯ

หมายเหตุ 1. เป้าหมายจัดตั้งและพัฒนาองค์กรปี 2545 จะต้องนำไปจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี โดยให้สอดคล้องกันทุกเดือน

2. เป้าหมายในการพัฒนาองค์กร จะเป็นกลุ่มเก่าหรือกลุ่มใหม่ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 กลุ่ม รวมกับการพัฒนากรรมการศูนย์ 1 ตำบล ซึ่งทุกองค์กรควรอยู่ในศูนย์ฯ ที่วัดผล

3. ชื่อศูนย์ที่จะให้วัดผล ได้แก่ ศูนย์วังพญา

เป้าหมายแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2545

ชื่อ นายโชคดี วิรุณกาญจน์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6
รับผิดชอบตำบลวังพญา ตำบลท่าธง ตำบลเนินงาม
สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน

ข้อมูลตำบลเนินงาม	ข้อมูลตำบล.....
1. จำนวนหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน	1. จำนวนหมู่บ้าน ..... หมู่บ้าน
2. พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ	2. พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ
ยางพารา 3,448 ไร่	ยางพารา ..... ไร่
นา 7,442 ไร่	นา ..... ไร่
ทุเรียน 196 ไร่	ทุเรียน ..... ไร่
ลองกอง 261 ไร่	ลองกอง ..... ไร่
เงาะ 66 ไร่	เงาะ ..... ไร่
อื่นๆ 784 ไร่	อื่นๆ ..... ไร่
3. ข้อมูลองค์กรเกษตรกร	3. ข้อมูลองค์กรเกษตรกร
ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตั้งอยู่ที่ ม.1 บ้านมีดิง	ศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตั้งอยู่ที่ .....
.....	.....
กลุ่มเกษตรกร - กลุ่ม ตั้งอยู่ -	กลุ่มเกษตรกร ..... กลุ่ม ตั้งอยู่ .....
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร - กลุ่ม ตั้งอยู่ -	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ..... กลุ่ม ตั้งอยู่ .....
กลุ่มยุวเกษตรกร - กลุ่ม ตั้งอยู่ -	กลุ่มยุวเกษตรกร ..... กลุ่ม ตั้งอยู่ .....
กลุ่มไม้ผล - กลุ่ม ตั้งอยู่ -	กลุ่มไม้ผล ..... กลุ่ม ตั้งอยู่ .....
กลุ่มยาง - กลุ่ม ตั้งอยู่ -	กลุ่มยาง ..... กลุ่ม ตั้งอยู่ .....
กลุ่ม..... - กลุ่ม ตั้งอยู่ -	กลุ่ม..... ..... กลุ่ม ตั้งอยู่ .....
กลุ่ม..... - กลุ่ม ตั้งอยู่ -	กลุ่ม..... ..... กลุ่ม ตั้งอยู่ .....
4. เป้าหมายจัดตั้งและพัฒนาองค์กร ปี 2545	4. เป้าหมายจัดตั้งและพัฒนาองค์กร ปี 2545
4.1 กลุ่มจัดตั้งใหม่	4.1 กลุ่มจัดตั้งใหม่
- กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านมีดิง ม.1	- ....
4.2 กลุ่มเก่าที่จะพัฒนา	- ....
-	4.2 กลุ่มเก่าที่จะพัฒนา
4.3 การพัฒนาคณะกรรมการศูนย์ฯ	- ....
-	4.3 การพัฒนาคณะกรรมการศูนย์ฯ
	- ....

หมายเหตุ 1. เป้าหมายจัดตั้งและพัฒนาองค์กรปี 2545 จะต้องนำไปจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี โดยให้สอดคล้องกันทุกเดือน

2. เป้าหมายในการพัฒนาองค์กร จะเป็นกลุ่มเก่าหรือกลุ่มใหม่ก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 กลุ่ม รวมกับการพัฒนากรรมการศูนย์ 1 ตำบล ซึ่งทุกองค์กรควรอยู่ในศูนย์ฯ ที่วัดผล

3. ชื่อศูนย์ที่จะให้วัดผล ได้แก่.....

รายละเอียดแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2545

ชื่อ นายโชคดี วิรุณกาญจน์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6
รับผิดชอบตำบลวังพญา ตำบลท่าธง ตำบลเนินงาม
สำนักงานเกษตรอำเภอรามัน

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
มกราคม	**กลุ่มแม่บ้านฯ สันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี 2545	ที่ทำการกลุ่ม ม.2 ต.วังพญา		ชี้แจงโครงการ - พักชำระหนี้ - จดทะเบียนยาง
	2. ให้ความรู้เรื่องการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบเตย	"	*	อุตสาหกรรม
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	3. ให้คำแนะนำแก่แกนนำชุมชน	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่พืชผัก บ้านงาแบ บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	4. ประชุมจัดทำแผนการปฏิบัติดำเนินงาน ปี 2545	"		ชี้แจงโครงการ - พักชำระหนี้ - จดทะเบียนยาง
	5. เตรียมพื้นที่	"		
	6. ระดมทุน	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตาลาแน	ม.3 ต.วังพญา		
	7. ประชุมจัดทำแผนการดำเนินงาน ปี 45	"		ชี้แจงโครงการ - พักชำระหนี้ - จดทะเบียนยาง
	คณะกรรมการศูนย์			
	8. ประชุมคณะกรรมการวางแผนเพื่อประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อคัดเลือกอนุกรรมการบริหารศูนย์	ม.2 ต.วังพญา		
	9. ชี้แจงโครงการพักชำระหนี้	"		
	10.ชี้แจงโครงการจดทะเบียนยาง	"		
กุมภาพันธ์	**กลุ่มแม่บ้านฯ สันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. ให้ความรู้เรื่องการทำบัญชีการทำทะเบียนคุมวัสดุและครุภัณฑ์ของกลุ่ม	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		ชี้แจงโครงการ - พักชำระหนี้ - จดทะเบียนยาง
	4. ให้ความรู้เรื่องการปลูกแตงโม	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	5. ประชุมประจำเดือน	"		ชี้แจงโครงการ ชี้แจงโครงการ - พักชำระหนี้ - จดทะเบียนยาง
	6. การออมทรัพย์	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	7. จัดหาแกนนำตั้งกลุ่ม	"		
	8. บรรยายความรู้	"		- จดทะเบียนยาง
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตาละแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. เตรียมพื้นที่	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	11. เตรียมพื้นที่	"		- 20 ไร่ กลุ่มระบบ
	12. เพาะเมล็ดพริก	"		จ้างแรงงานสมาชิก
	13. ให้ความรู้เรื่องการบริหารกลุ่มระบบ จ้างแรงงาน	"		- ประชุมประจำ เดือน
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	"		- ระบบจ้าง
	14. เตรียมพื้นที่	"		แรงงาน กลุ่ม 13 ไร่ ทำเอง 7 ไร่
	15. เพาะเมล็ดแตงโม	"		
	16. ให้ความรู้เรื่องการบริหารกลุ่มระบบจ้างแรงงาน	"		ประชุมประจำ เดือน
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ ต.วังพญา			
	17. ประชุมใหญ่สามัญคัดเลือกคณะอนุกรรมการ บริหารศูนย์ตำบลวังพญา	ต.วังพญา	*	
	18. ประชุมอนุกรรมการบริหารศูนย์พิจารณา - งบประมาณการใช้งบประมาณศูนย์ฯ ในการ ปรับปรุงข้อมูลศูนย์ และการประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ	ม.2 ต.วังพญา		
	- โครงการพักชำระหนี้ฯ	ม.1 ต.วังพญา		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	19. ตรวจเยี่ยมจุดสาธิต	ม.2 ต.วังพญา		
	20. ตรวจเยี่ยมกลุ่ม	"		
	21. ประชุมใหญ่สามัญคัดเลือกอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ	ม.1 ต.ท่าธง		
	22. ประชุมคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ - พิจารณางบประมาณบริหารศูนย์ฯ (งบ 35,000 บาท) - โครงการพักชำระหนี้	ม.1 ต.ท่าธง		
	23. ประชุมใหญ่สามัญคัดเลือกอนุคณะกรรมการบริหารศูนย์	ม.1 ต.เนินงาม		
	24. ประชุมอนุกรรมการบริหารศูนย์ - พิจารณางบประมาณบริหารศูนย์ (งบ 35,000 บาท) - โครงการพักชำระหนี้			
มีนาคม 2545	**กลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
	1. ประชุมประจำเดือน	"	*	
	2. ให้ความรู้เรื่องทำขนม	"		
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		
	4. ตลาดแตงโม	"		
	5. ข้าวซ้อมมือ	"		
	กลุ่มแม่บ้าน สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	6. ประชุมประจำเดือน	"		
	7. ให้ความรู้	"		
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	8. ประชุมจัดตั้งกลุ่ม	"		
	กลุ่มจัดไร่นา ตาลาแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือนวางแผนการทำกิจกรรม	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	10. สาธิตการติดตั้งระบบการให้ปุ๋ยร่วมกับการให้น้ำ	"		
	11. สาธิตการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ	"		
	12. ให้ความรู้การบริหารการจัดการกลุ่ม	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	"		
	13. การจัดเถาแตงโม	"		
	14. การปลูกพืชผักร่วมกับแตงโมและพริก	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯต.วังพญา	"		
	15. ประชุมประจำเดือน	"		
	16. วัดเวทีชาวบ้านแบบมีส่วนร่วม	"		เสนอโครงการ
	17. โครงการพักชำระหนี้	"		
	18. จดทะเบียนเกษตรกร	"		
	19. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		
	20. เยี่ยมจุดสาธิต	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	21. ประชุมประจำเดือน	"		
	22. โครงการพักชำระหนี้	"		ฝึกอบรม
	23. จดทะเบียนเกษตรกร	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	24. ประชุมประจำเดือน	"		
	25. โครงการพักชำระหนี้	"		ฝึกอบรม
	26. จดทะเบียนเกษตรกร	"		
เมษายน 2545	**กลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. ฝึกอบรมเพิ่มทักษะหัตกรรม(ใบเตย) หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์	"	*	
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		
	4. น้ำพริก	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน			
	5. ประชุมประจำเดือน			
	6. ให้ความรู้			
	กลุ่มแม่บ้านบ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. ฝึกอบรมหัตถกรรม	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตาละแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. การทำน้ำสกัดชีวภาพในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	13. การบรรจุหีบห่อผัก	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	14. ประชุมประจำเดือน	"		
	15. ตลาดพืชผัก	"		
	16. การจัดทำบัญชี	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ ต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	17. ประชุมประจำเดือน	"		
	18. ให้ความรู้เรื่องหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		
	19. โครงการพักชำระหนี้(ตรวจเยี่ยม)	"		
	20. จดทะเบียนเกษตรกร	"		
	21. เยี่ยมกลุ่มและจุดสาธิต	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	22. ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายพิจารณาข้อบังคับกลุ่ม และระเบียบศูนย์	"		
	23. ตรวจเยี่ยมโครงการพักชำระหนี้	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	24. ประชุมคณะกรรมการกลุ่มเครือข่าย	"		
	25. ตรวจเยี่ยม โครงการพักชำระหนี้	"		
พฤษภาคม 2545	**กลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. ทัศนศึกษาดูงานเรื่องหัตกรรม	"		
	3. ให้ความรู้เรื่องทำขนม	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	4. ประชุมประจำเดือน	"		
	5. ปรับปรุงที่ทำการกลุ่ม	"		
	6. ให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. ให้ความรู้เรื่องการแปรรูป	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. ให้ความรู้เรื่องการออมทรัพย์	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตะลาแน	ม.3 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. ปรับปรุงที่ทำการกลุ่ม	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. ปุ๋ยหมักชีวภาพ	"	*	
	15. ปรับปรุงที่ทำการกลุ่ม	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	16. ประชุมประจำเดือน	"		
	17. ปรับปรุงที่ทำการกลุ่ม	"		
	18. การปลูกมะเขือ	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	19. ประชุมประจำเดือน	"		
	20. โครงการพักชำระหนี้	"		
	21. ปรับปรุงข้อมูลศูนย์ฯ	"		
	22. ประชุมคณะกรรมการบริหารกลุ่มเครือข่าย	"	*	
	23. เยี่ยมกลุ่มและจุดสาธิต	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	24. ประชุมประจำเดือน	"		
	25. ปรับปรุงศูนย์และข้อมูลพื้นฐาน	"		
	26. โครงการพักชำระหนี้(ตรวจเยี่ยม)	"		แผนฟื้นฟู
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนยฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	27. ประชุมประจำเดือน	"		
	28. โครงการพักชำระหนี้ (ตรวจเยี่ยม)	"		แผนฟื้นฟู
	29. ปรับปรุงข้อมูลศูนย์ฯ	"		
มิถุนายน	**กลุ่มแม่บ้านฯ สันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. จัดทำโครงการเสนอ อบต.	"		
	3. ปรับปรุงที่ทำการกลุ่มและข้อมูล	"		
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	4. ประชุมประจำเดือน	"		
	5. ปรับปรุงที่ทำการกลุ่ม	"		
	6. ประกวดบ้านเรือนตัวอย่าง	"		
	กลุ่มแม่บ้าน สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	กลุ่มแม่บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	8. ประชุมประจำเดือน	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	กลุ่มจัดไร่นาบ้านตะลาแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. การออมทรัพย์	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. การบริหารและการจัดการองค์กร	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. การปลูกผักคะน้าปลอดสารพิษ	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.วังพญา	ม.4 ต.วังพญา		
	15. ประชุมประจำเดือนและการวิเคราะห์สารพิษ	"		
	16. โครงการพักชำระหนี้	"	*	
	17. เสนอโครงการต่อ อบต.และภาคเอกชน	"		
	18. ตรวจเยี่ยมจุดสาธิตและกลุ่ม	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	19. ประชุมประจำเดือน	"		
	20. ประชุมคณะกรรมการกลุ่มเครือข่าย	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	21. ประชุมประจำเดือน	"		
	22. ประชุมคณะกรรมการกลุ่มเครือข่าย	"		
กรกฎาคม	**กลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. ฝึกอบรมตัดเย็บหมวก	"		
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		
	4. จัดทำข้อมูลและตกแต่งที่ทำการ	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	5. ประชุมประจำเดือน	"		
	6. การทำบัญชีกลุ่ม	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. การออมทรัพย์	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตะลาแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. การรวบรวมผลผลิตจำหน่าย	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. การจัดการและบริหารฟาร์ม (การปลูกพืชแซมและพืชร่วม)	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. การปลูกแตงกวาปลอดสารพิษ	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	15. ประชุมประจำเดือน	"		
	16. โครงการพักชำระหนี้	"		
	17. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		
	18. เยี่ยมจุดสาธิตและกลุ่ม	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	19. ประชุมประจำเดือน	"		
	20. ออมทรัพย์	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	21. ประชุมประจำเดือน	"		
	22. เสนอโครงการ อบต.	"		
สิงหาคม	**กลุ่มแม่บ้าน สันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. ให้ความรู้เรื่องทำลูกชิ้น	"	*	
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		
	4. การปลูกพืชผักบริเวณบ้าน	"		
	กลุ่มแม่บ้าน สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	5. ประชุมประจำเดือน	"		
	6. การปลูกพืชผักบริเวณบ้าน	"		
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านมีดิง	ม.1 ต.วังพญา		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. การระดมทุน	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตะลาแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. การบรรจุและหีบห่อ	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. การคัดเกรดและกำหนดราคาผลผลิต	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. การเก็บเกี่ยวแตงกวาให้มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	15. ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย	"		
	16. โครงการพักชำระหนี้	"		
	17. ระดมทุนทำธุรกิจ	"		
	18. ตรวจเยี่ยมจุดสาธิตและกลุ่ม	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	19. ประชุมประจำเดือน	"		
	20. โครงการพักชำระหนี้	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	21. ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย	"		
	22. โครงการพักชำระหนี้	"		
	23. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		
กันยายน	**กลุ่มแม่บ้านฯ(กลุ่มเก่า)สันติภาพวังพญา**	ม.2. ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. ตลาดและบรรจุหีบห่อ	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ(กลุ่มเก่า) บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5. ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		
	4. การแปรรูปผลผลิต	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ(กลุ่มใหม่)สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	5. ประชุมประจำเดือน	"		
	6. การทำปุ๋ยชีวภาพ	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ(กลุ่มใหม่) บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. ธุรกิจร้านค้ากลุ่ม	"		
	กลุ่มจัดไร่นา(บ้านตะลาแน)	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. ปลูกมันเทศ	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก (บ้านงาแป)	ม.2 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. ปลูกมันเทศ	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก (บ้านวังพญา)	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. การปลูกมันเทศ	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	15. ประชุมประจำเดือน	"		
	16. จัดงานวันลาซัง	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนยฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	17. ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย	"		
	18. โครงการพักชำระหนี้	"		ตรวจเยี่ยม
	19. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		
ตุลาคม	**กลุ่มแม่บ้านฯ สันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. การจัดหาตลาด หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		
	4. การตลาดและการจำหน่าย	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	5. ประชุมประจำเดือน	"		
	6. ดูงาน	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. ระบบบัญชี	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตาละแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. การดูแลรักษามันเทศ	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. การดูแลรักษามันเทศ	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. การดูแลรักษามันเทศ	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	15. ประชุมประจำเดือน	"	*	
	16. จัดหาตลาดจำหน่ายมันเทศ	"		
	17. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		หัตถกรรม
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	18. ประชุมประจำเดือน	"		
	19. โครงการพักชำระหนี้	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	20. ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย	"		
	21. โครงการชำระหนี้	"		
	22. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"		
พฤศจิกายน	**กลุ่มแม่บ้าน สันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกลุ่มและกิจกรรมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	"	*	
	กลุ่มแม่บ้าน บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	3. ประชุมประจำเดือน	"		
	4. เตรียมข้อมูลสรุปผลการดำเนินการ	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	5. ประชุมประจำเดือน	"		
	6. เตรียมสรุปผลการดำเนินงาน	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. ทำการประเมินผล	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตาละแน	ม.3 ต.วังพญา		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. เก็บเกี่ยวมันเทศและตลาด	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. เก็บเกี่ยวมันเทศและตลาด	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. เก็บเกี่ยวมันเทศและตลาด	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	15. ประชุมประจำเดือน	"		
	16. จัดทำสรุปผลการพัฒนาการเกษตรในรอบปี	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	17. ประชุมประจำเดือน	"		
	18. จัดทำประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการต่างๆ	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	19. ประชุมประจำเดือน	"		
	20. จัดทำประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการต่างๆ	"		
ธันวาคม	**กลุ่มแม่บ้านฯ สันติภาพวังพญา**	ม.2 ต.วังพญา		
2545	1. ประชุมประจำเดือน	"		
	2. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน	"		
	3. ปันผลกำไร	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านเกาะร่วมใจ	ม.5 ต.ท่าธง		
	4. ประชุมประจำเดือน	"		
	5. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานน	"		
	6. ปันผลกำไร	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ สะอารูดิน	ม.4 ต.วังพญา		
	7. ประชุมประจำเดือน	"		
	8. สรุปผลการดำเนินงาน	"		
	กลุ่มแม่บ้านฯ บ้านมีดิง	ม.1 ต.เนินงาม		
	9. ประชุมประจำเดือน	"		
	10. สรุปผลการดำเนินงาน	"		
	กลุ่มจัดไร่นา บ้านตาละแน	ม.3 ต.วังพญา		
	11. ประชุมประจำเดือน	"		
	12. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านงาแบ	ม.2 ต.วังพญา		
	13. ประชุมประจำเดือน	"		
	14. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน	"		
	กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผัก บ้านวังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	15. ประชุมประจำเดือน	"	*	
	16. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน	"		

เดือน	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรมเด่น	หมายเหตุ
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯต.วังพญา	ม.2 ต.วังพญา		
	17. ประชุมคณะกรรมการกลุ่มเครือข่าย	"		
	18. คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์สรุปและรายงานผลที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.ท่าธง	ม.1 ต.ท่าธง		
	19. ประชุมคณะกรรมการกลุ่มเครือข่าย	"		
	20. คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์สรุปและรายงานผลที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี	"		
	คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ ต.เนินงาม	ม.1 ต.เนินงาม		
	21. ประชุมคณะกรรมการกลุ่มเครือข่าย	"		
	22. คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์และรายงานผลที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี	"		

หน่วยงานวางแผน

คณะผู้วิจัย ได้กำหนดให้หน่วยงานในสังกัด สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา จัดทำแผนดังนี้

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา กำหนด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรในแต่ละปี เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัด และกรมส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้ยังต้องจัดทำโครงการส่งเสริมการเกษตร 5 ปี แผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี รวมทั้งรวบรวมแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปีของอำเภอและตำบล

2. สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี และรวบรวมแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี ของตำบลต่างๆ เพื่อจัดทำเป็นของอำเภอ

3. เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี และจัดทำ แผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน

ข้อสังเกตและเสนอแนะในการวางแผน

คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในขั้นตอนการวางแผน ดังนี้

1. กระบวนการวางแผนทั้งหมด ควรกระทำในรูปคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายต่างๆ ของสำนักงานเกษตรจังหวัด และตัวแทนจากสำนักงานเกษตรอำเภอ นอกจากนั้น ในขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์และจัดทำโครงการต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกร มีส่วนร่วมมากขึ้น โดยอาศัยเทคนิค การประชุมแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร เช่น SWOT, AIC เป็นต้น

2. ในการวางแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปีของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ควรกำหนดเป้าหมายในแต่ละปีให้ชัดเจนว่า แต่ละตำบลจะพัฒนากลุ่มอาชีพการเกษตรกลุ่มใด จำนวนเท่าไร ด้วยวิธีอะไร แล้วอำเภอและจังหวัดรวบรวมเป็นเป้าหมายระดับอำเภอและจังหวัด ตามลำดับ

3. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี และแผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปี ควรให้เสร็จสิ้น เรียบร้อยภายในเดือนธันวาคมของทุกปี เพื่อชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับและทุกคนทราบในการสัมมนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำปี ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจะต้องชี้แจงแนวนโยบายการปฏิบัติงาน และแจ้งผลการ อนุมัติโครงการให้จังหวัดทราบภายในเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี

4. ก่อนสิ้นเดือนธันวาคมของทุกปี เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรจะต้องร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ และคณะกรรมการกลุ่มรวมทั้งสมาชิกของกลุ่มต่างๆภายในตำบล ทำการประเมินผลงานของกลุ่มและคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานในปีต่อไปของกลุ่ม และของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการ (องค์กรเครือข่าย) แล้วนำเข้าสู่กระบวนการทำประชาพิจารณ์ เป็นแผนชุมชนของตำบล จากนั้นเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรใช้แผนชุมชนของตำบล เป็นข้อมูลจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปีต่อไป

5. .ฝ่ายต่างๆ ของสำนักงานเกษตรจังหวัด ควรนำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี ของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล มาร่วมกันวิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีของแต่ละบุคคล รวบรวมเป็นของฝ่าย เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของตำบล เช่น แผนปฏิบัติงานประจำปีของนักวิชาการเกษตร แผนปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ประจำปี แผนปฏิบัติงานฝึกอบรมประจำปี เป็นต้น

การปฏิบัติงานในพื้นที่

คณะผู้วิจัยกำหนดให้การปฏิบัติงานในพื้นที่ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การวางแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือนของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล
2. การกระตุ้นและพัฒนากลุ่ม
3. การสร้างองค์กรเครือข่ายของกลุ่มระดับตำบล และการเลือกตั้งคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี
4. การฝึกอบรมสัมมนาและการประชุมของเจ้าหน้าที่
5. การประชาสัมพันธ์
6. การจัดเก็บข้อมูลการเกษตร
7. เครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงาน
8. เกณฑ์การวัดผลงาน
9. การนิเทศและติดตามงาน

การวางแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน

ปี พ.ศ.2542 คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน โดยถอดมาจากแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี แผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือนสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเป็นจริง การจัดทำแผนฯ ประจำเดือนดังกล่าวจัดทำในวันประชุม สำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน โดยให้สำนักงานเกษตรอำเภอได้คัดเลือกกิจกรรมที่เน้นหนักที่ตำบลได้ดำเนินการไว้แต่ละเดือน เป็นงานประชาสัมพันธ์ของอำเภอ ทั้งนี้ ให้ติดแผนฯ ประจำเดือนไว้ที่บอร์ดของสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจติดตามได้

ปี พ.ศ.2543 การจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน ยังดำเนินการเช่นเดียวกับปี พ.ศ.2542 แต่คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ในการจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือนเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง การทำงานในพื้นที่ไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงาน

ปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัย กำหนดให้การจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือนยังคงดำเนินการ เช่นเดียวกับ ปี พ.ศ.2542 แต่ได้กำหนดให้การจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปีและประจำเดือน เป็นประเด็นในการวัดผล นอกจากนั้นยังกำหนดให้อำเภอต้องรายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนของตำบลเฉพาะประเด็น เน้นหนักให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทราบเพื่อนำเข้าสู่รายงานการประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือนอีกด้วย

ปี พ.ศ.2545 การวางแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน รวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงาน ยังใช้แนวทางปฏิบัติงานเช่นเดียวกันกับ พ.ศ.2544 แต่เป็นการปฏิบัติงานให้มีเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ ได้แก่ การจัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตร และคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ

(ตัวอย่าง)

แผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน

ชื่อ นางสมใจ ทองวิเศษ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตร 5

รับผิดชอบตำบล 1) ตำบลลำใหม่ หมู่ที่ 1-7 2) ตำบลลิดล หมู่ที่ 1-5

วัน เดือน ปี	สถานที่	เรื่อง/งานที่ปฏิบัติ	บุคคลเป้าหมาย	เจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนและช่วยเหลือปฏิบัติงาน
7 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	12 ราย	
8 ส.ค. 2544	ม.1 ต.ลำใหม่	การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผัก	11 ราย	
9 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี, จุดสาธิต	15 ราย	
10 ส.ค. 2544	ม.4 ต.ลิดล	การดูแลรักษาสวนไม้ผล, หลังการเก็บเกี่ยว	12 ราย	
14 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี, จุดสาธิต	30 ราย	
15 ส.ค. 2544	ม.5 ต.ลิดล	การดูแลรักษาสวนไม้ผล, หลังการเก็บเกี่ยว	10 ราย	
16 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี, จุดสาธิต	10 ราย	
17 ส.ค. 2544	ม.5 ต.ลิดล	การป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผล	14 ราย	
20 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ประชุมประจำเดือนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร*	26 ราย	
21 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	13 ราย	
22 ส.ค. 2544	ม.6 ต.ลำใหม่	การป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผล	10 ราย	
23 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	25 ราย	
24 ส.ค. 2544	ม.4 ต.ลิดล	ประชุมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	20 ราย	
27 ส.ค. 2544	สนง.เกษตรอำเภอ	ประชุมปรึกษาหารือ	-	
28 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ, จุดสาธิต	10 ราย	
29 ส.ค. 2544	ม.1 ต.ลำใหม่	การป้องกันกำจัดศัตรูพืชผัก	12 ราย	
30 ส.ค. 2544	ม.2 ต.ลำใหม่	ปฏิบัติงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	13 ราย	
31 ส.ค. 2544	ม.4 ต.ลำใหม่	ให้ความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูไม้ผล	10 ราย	

หมายเหตุ *งานประชาสัมพันธ์ ประจำเดือน

ลงชื่อ.....ผู้จัดทำแผน
( )

ลงชื่อ.....เกษตรอำเภอ
( )

(ตัวอย่าง)

ผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน (ตามประเด็นเน้นหนักของแต่ละตำบล) ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองยะลา

วัน เดือน ปี	กิจกรรม/ประเด็น	สถานที่		ผลการปฏิบัติงาน	
		หมู่ที่	ตำบล	ราย,คน,ไร่,กลุ่ม	ผลที่ได้รับ
10 ส.ค. 44	ประชุมกลุ่มทำนาปรังเพื่อเตรียมการปลูกข้าวนาปี	5	พร่อน	จำนวน 30 ราย	สมาชิกกลุ่มเข้าร่วมประชุม 30 ราย ชี้แจงเพื่อผู้ที่สมัครที่จะทำนาปีในพื้นที่น้ำไม่ท่วม
13 ส.ค. 44	ออกเยี่ยมสมาชิกกลุ่มปลูกผักและให้สมาชิกรวมรวมผักที่มีคุณภาพและปลอดภัยจากสารพิษออกจำหน่าย	7	สะเตงนอก	จำนวน 10 ราย	สมาชิกกลุ่มผักเข้าใจดีและพร้อมที่จะปฏิบัติงานขั้นตอนที่แนะนำ
15 ส.ค. 44	ประชุมกลุ่ม กปต. ตาเซะ	3	ตาเซะ	จำนวน 32 ราย	ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอชี้แจงโครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไก่เบตง) โดยสนับสนุนไก่ จำนวน 14 ตัว เพศเมีย 12 ตัว เพศผู้ 2 ตัว โดยให้สมาชิกกลุ่มฯ จัดทำคอก ขนาด 3x4 เมตร และให้คืนพันธุ์ไก่เมื่อไก่ตัวสุดท้ายเกิดออกสมาชิกเข้าโครงการ 32 ราย
16 ส.ค. 44	บรรยายความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน	3	ท่าสาป	จำนวน 12 ราย	ได้ประชุมผู้ปลูกไม้ผลและได้บรรยายความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานแก่เกษตรกร
20 ส.ค. 44	รวบรวมผลผลิตออกจำหน่ายในรูปกลุ่ม	1, 3	หน้าถ้ำ	จำนวน 2 กลุ่ม	นำผลผลิตแม่บ้านเกษตรกรจำหน่ายงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์
20 ส.ค. 44	ประชุมกลุ่มไม้ผล/การเก็บเกี่ยวผลทุเรียนที่ถูกวิธี	3	ยุโป	จำนวน 10 ราย	มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนที่ถูกวิธีและคาดว่าเกษตรกรจะเก็บเกี่ยวเพิ่มอีก 10 ไร่
27 ส.ค. 24	ประชุมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านน้ำเย็น	2	ลำใหม่	จำนวน 25 ราย	ประชุมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเรื่องโครงการภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กิจกรรมประชุมกลุ่มแบบมีส่วนร่วมและให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชผัก,ปลูกมันเทศและการปลูกอ้อย มีผู้เข้าประชุมจำนวน 25 คน

ลงชื่อ ..... ผู้รายงาน
(นายเศวต วัฒนา)
เกษตรอำเภอเมืองยะลา

การกระตุ้นให้เกิดกลุ่มและการพัฒนากลุ่ม

ปี พ.ศ.2542 คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการทำงานเกี่ยวกับการกระตุ้นและพัฒนากลุ่มไม้ผลของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ไว้ดังนี้

กรณีที่ 1 การจัดตั้งกลุ่มไม้ผลซึ่งเป็นกลุ่มใหม่ ให้ดำเนินงานมีขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การศึกษาชุมชน เพื่อค้นหาความต้องการ และจัดหาแกนนำ

ขั้นที่ 2 การประชุมแกนนำ เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านการประชุมชี้แจง ฝึกอบรม และนำไปดูงาน

ขั้นที่ 3 การกระตุ้นให้แกนนำ รวบรวมสมาชิกเพื่อรวมกันแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 4 การส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมทรัพย์หรือลงหุ้น เพื่อทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการของสมาชิก

ขั้นที่ 5 การส่งเสริมให้สมาชิกจัดทำกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เช่น การรวมกันซื้อและขาย การแปรรูป เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การประเมินผล และจัดทำแผนปฏิบัติงานในปีต่อไป

กรณีที่ 2 การพัฒนากลุ่มไม้ผลเดิม ให้ดำเนินงาน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมทรัพย์หรือลงหุ้นเพื่อทำกิจกรรมตอบสนองความต้องการของสมาชิก

ขั้นที่ 2 การส่งเสริมให้สมาชิกจัดทำกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น การซื้อ-ขาย การแปรรูป เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประเมินผล และจัดทำแผนปฏิบัติงานในปีต่อไป

การดำเนินงานในพื้นที่ ของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตร คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่ายังมุ่งการปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้รับมอบหมายมากกว่าเน้นการจัดตั้งองค์การ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรขาดความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานในเรื่ององค์กรชาวบ้าน

ปี พ.ศ.2543 คณะผู้วิจัยใช้แนวทางการปฏิบัติงานในพื้นที่เกี่ยวกับกลุ่มไม้ผลเช่นเดียวกับ ปี พ.ศ.2542 แต่ได้กำหนดตัววัดผลการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในรูปกลุ่มมากยิ่งขึ้น ถึงอย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยประเมินว่าการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าว ยังไม่เป็นที่พอใจ

ปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัยคงใช้ขั้นตอนพัฒนากลุ่มเช่นเดียวกับปี พ.ศ.2542 แต่กำหนดเป้าหมายในการทำงาน ไม่เฉพาะแต่กลุ่มไม้ผล แต่ให้ครอบคลุมถึงกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มเยาวชน ตลอดจนกลุ่มอาชีพเกษตรอื่นๆ โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆ ละเอียดยิ่งขึ้น ถึงอย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ยังให้ความสำคัญด้านองค์กรเกษตรกรไม่มากเท่าที่ควร

ปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยยังคงใช้การพัฒนาองค์กรเกษตรกรเช่นเดียวกับปี พ.ศ.2542 แต่ได้ร่วมกับคณะทำงาน เพื่อพัฒนาระบบการทำงาน โดยได้กำหนดเป้าหมายการทำงานในพื้นที่ในเรื่องกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จะต้องจัดตั้งกลุ่มใหม่ และพัฒนากลุ่มเดิม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 3 กลุ่ม นอกจากนั้นยังได้กำหนดวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกลุ่มเพิ่มเติมจากปี พ.ศ.2542 ในเรื่องต่อไปนี้

1. กลุ่มจะต้องมีแผนปฏิบัติงานประจำปี
2. กลุ่มจะต้องมีการประชุมประจำเดือน และจดรายงานการประชุมเรียบร้อย โดยมีวาระครอบคลุมเรื่องสถานการณ์ทางการเงิน ผลการดำเนินงานในรอบเดือนที่ผ่านมา แผนการปฏิบัติงานในรอบเดือนต่อไป และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค
3. กลุ่มจะต้องมีการดำเนินกิจกรรม เช่น การรวมกันซื้อ รวมกันขาย ตลอดจนการแปรรูป หรือร้านค้า เป็นต้น
4. กลุ่มจะต้องมีการจัดทำบัญชี
5. ในรอบปีหนึ่งๆ กลุ่มจะต้องมีการจัดสรรเงินกำไรตอบแทนตามมูลค่าหุ้น
6. กลุ่มจะต้องมีกฎระเบียบ
7. กลุ่มจะต้องมีที่ทำการของกลุ่ม พร้อมอุปกรณ์สำนักงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ เป็นต้น
8. กลุ่มจะต้องจัดทำทะเบียนของสมาชิกให้เรียบร้อย

การสร้างองค์กรเครือข่ายของกลุ่มระดับตำบลและการเลือกตั้งคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ

ปี พ.ศ.2542 คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานในเรื่องการสร้างเครือข่ายกลุ่มไม้ผล ทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยให้แต่ละตำบลได้เลือกตั้งตัวแทนของกลุ่มไม้ผลภายในหมู่บ้านต่างๆ รวมกันเป็นคณะกรรมการกลุ่มไม้ผลระดับตำบล และจากระดับตำบลส่งตัวแทนเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการชมรมไม้ผลระดับอำเภอ และจังหวัด ตามลำดับ

คณะผู้วิจัยประเมินผล พบว่า กลุ่มไม้ผล ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะกลุ่มไม้ผลระดับต่างๆ ไม่มีกิจกรรมที่แก้ปัญหาให้สมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ.2543 คณะผู้วิจัยได้อาศัยแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร ในการสร้างเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ ในระดับตำบล ตามที่เรียกกันว่า กลุ่มเกษตรกรประจำตำบล (กปต.) โดยให้กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ภายในหมู่บ้านได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมเพื่อเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรประจำตำบล (กปต.) มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรประจำตำบลได้มีกิจกรรมสนับสนุนกลุ่มเครือข่ายภายในหมู่บ้าน รวมทั้งมีพลังที่จะต่อรอง กับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและนอกตำบล ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มเกษตรกรประจำตำบล ไม่สามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพได้ เพราะกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ภายในหมู่บ้านยังขาดความเข้มแข็ง การดำเนินงานเกี่ยวกับองค์กรเกษตรกร นอกจากเจ้าหน้าที่จะต้องมีจิตสำนึกในการทำงานกับเกษตรกรแล้ว ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนในการพัฒนาองค์กรเกษตรกรอีกด้วย

ปี พ.ศ.2544 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีนโยบายให้จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล คณะผู้วิจัยจึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการสร้างองค์กรเครือข่ายระดับตำบลเป็นแนวเดียวกับ ปี พ.ศ.2543 โดยส่งเสริมให้คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรประจำตำบล (กปต.) เป็นคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีวิธีการดังนี้

วิธีที่ 1 จัดตั้งกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มกิจกรรมภายในหมู่บ้าน แล้วสนับสนุนให้มีการออมทรัพย์หรือลงหุ้น ทำกิจกรรมซื้อขาย แปรรูปอย่างต่อเนื่อง จากนั้น เชื่อมกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมดังกล่าวเข้าด้วยกัน โดยเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรประจำตำบล (กปต.) และส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรประจำตำบลมีการลงหุ้นหรือออมทรัพย์ เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ต่อเนื่อง จากนั้นผลักดันให้คณะกรรมการกลุ่มระดับตำบล เป็นคณะอนุกรรมการ บริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

วิธีที่ 2 จัดตั้งกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง มีสมาชิกครอบคลุมหลายหมู่บ้าน โดยกลุ่มจะต้องมีการออมทรัพย์ หรือลงหุ้นเพื่อทำกิจกรรมซื้อ-ขาย แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง แล้วอาศัยกลุ่มดังกล่าวเป็นแกนกลางสร้างกลุ่มกิจกรรมย่อยๆ ตามหมู่บ้านให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ จากนั้นผลักดันให้คณะกรรมการกลุ่มที่เข้มแข็งเดิม เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสร้างองค์กรเครือข่ายระดับตำบล และคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ยังมีปัญหาเช่นเดียวกันกับปี พ.ศ.2543

ปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยยังอาศัยแนวทางการปฏิบัติงาน การสร้างองค์กรเครือข่ายระดับตำบลและการสร้าง คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เช่นเดียวกันกับ ปี พ.ศ.2544 แต่ได้ระบุขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยอาศัยผลงานการวิจัยเรื่อง องค์กรเครือข่ายชุมชนระดับตำบลบาโงยซิแน อำเภอยะหา จังหวัดยะลา (วสันต์ กู้เกียรติกูล โชคดี วิรุณกาญจน์, ลำยอง พูนศิลป์, 2544) ดังนี้

1. ผู้อำนวยการศูนย์บริการชี้แจงแนวคิดการสร้างองค์กรเครือข่ายและอนุกรรมการบริหารศูนย์แล้วร่วม วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ทุกกลุ่ม รวมทั้งกลุ่มที่หน่วยงานอื่นๆ รับผิดชอบภายในตำบล นอกจากนั้นยังต้องชี้แจงกำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โต๊ะครู โต๊ะอิหม่าม แกนนำสำคัญใน ตำบลหมู่บ้าน หลังจากนั้นสรุปประเด็นปัญหาความต้องการร่วมกันเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์กรดังกล่าว แล้วให้สมาชิกกลุ่มคัดเลือกตัวแทนหมู่บ้านและตัวแทนกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญเพื่อเข้าร่วมประชุม

2. ผู้อำนวยการศูนย์บริการจัดประชุม เพื่อจัดตั้งองค์กรเครือข่ายและคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละหมู่บ้านประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มทุกกลุ่มอย่างน้อยกลุ่มละ 2 คน ตัวแทนหมู่บ้าน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนโต๊ะครู โต๊ะอิหม่าม

รวมกันแล้วหมู่บ้านละไม่ควรเกิน 10 คน ในการประชุมผู้อำนวยการศูนย์บริการชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นต่างๆ ในการสร้างองค์กรเครือข่ายและคณะอนุกรรมการ บริหารศูนย์บริการ

จากนั้น ให้ที่ประชุมเลือกตั้ง

2.1 *คณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่าย* ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ คณะกรรมการบริหารดังกล่าวควรมีตัวแทนทุกหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร นอกจากนั้นคณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่ายควรเป็นผู้นำจากกลุ่มต่างๆ หรือผู้นำหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นทางราชการ

2.2 *คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ* ประกอบด้วย ตัวแทนของทางราชการ ได้แก่ ผู้แทน อบต. ผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ผู้แทนสำนักงานสหกรณ์อำเภอ ผู้แทนสำนักงานประมงอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้แทนจากคณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่ายตามข้อ 2.1 โดยมีประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ อีก 2 คน รวม 6 คน และมีผู้อำนวยการศูนย์บริการตำบลเป็นเลขานุการ โดยให้ประธานคณะกรรมการบริหารองค์กร เครือข่ายเป็นประธานคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ แล้วแจ้งรายชื่อคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการให้จังหวัดทราบโดยแนบสำเนารายงานการประชุม

2.3 *คณะกรรมการที่ปรึกษา* ส่วนใหญ่เป็นผู้อาวุโสและมีประสบการณ์ในหมู่บ้าน ตำบล เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการบริหารงานแก่คณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่าย

2.4 *คณะกรรมการควบคุมกิจการ* ส่วนใหญ่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ กำกับ ดูแล การบริหารงานของคณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่าย มีจำนวนตามความเหมาะสม

3. ผู้อำนวยการศูนย์บริการตำบล ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่คณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่าย เช่น นำทัศนศึกษาดูงาน เป็นต้น

4. ประชุมคณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่าย เพื่อยกร่างระเบียบขององค์กรเครือข่าย รวมถึงจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของตำบล ในระยะเริ่มแรกคณะกรรมการชุดดังกล่าว จะต้องประชุมบ่อยครั้ง การประชุมครั้งแรกไม่ควรเกิน 7 วัน หลังจากได้รับการเลือกตั้ง

5. คณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่ายนำระเบียบองค์กรเครือข่ายและโครงการเสนอคณะกรรมการองค์กรเครือข่ายและสมาชิกทราบตามลำดับ

6. จัดประชุมคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ เพื่อดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย เช่น โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังพักชำระหนี้ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

การเลือกตั้งคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการตำบล

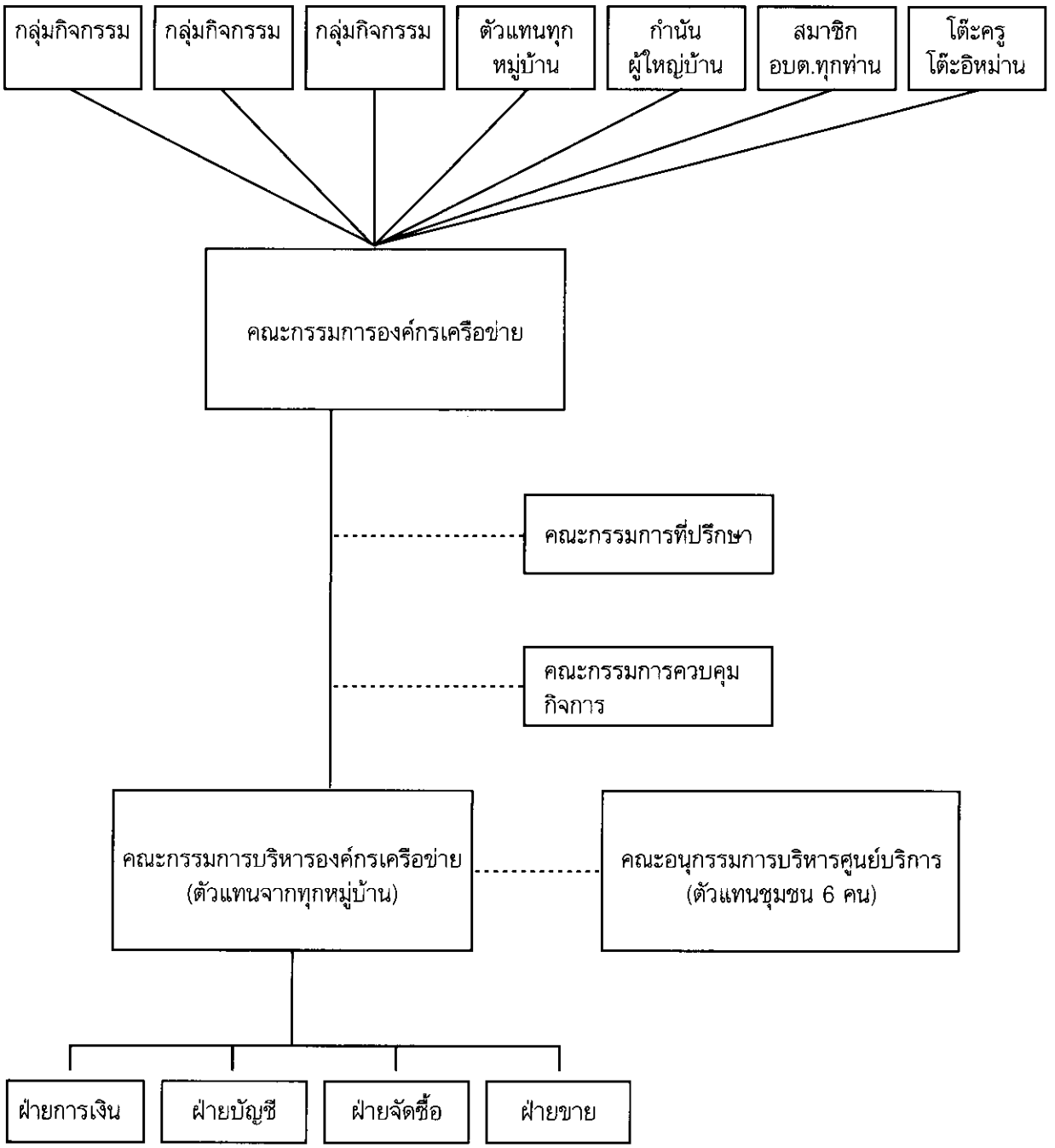

หมายเหตุ ดัดแปลงจากงานวิจัยองค์กรเครือข่ายชุมชนตำบลบางโกยซิแน อ.ยะหา จ.ยะลา
โดย นายวสันต์ กู้เกียรติกูล, นายโชคดี วิรุณกาญจน์ และนางลำยอง พูนศิลป์

นอกจากนั้น เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ยังต้องสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารองค์กรเครือข่ายและคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1. การประชุมประจำเดือนของคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ
2. การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของตำบล หมู่บ้าน และกลุ่มเครือข่าย
3. การลงหุ้นหรือออมทรัพย์เพื่อจัดทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์กับสมาชิกองค์กรเครือข่าย
4. มีระเบียบ กฎเกณฑ์ ในการบริหารงาน
5. การสนับสนุนโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์
6. การสนับสนุนโครงการฟื้นฟูผู้พักชำระหนี้
7. การติดตามงานโครงการของกลุ่มเครือข่ายต่างๆ

การฝึกอบรมสัมมนาและการประชุมของเจ้าหน้าที่

การฝึกอบรมสัมมนาและการประชุมของเจ้าหน้าที่ที่สำคัญๆ มีดังนี้

1. การสัมมนาประจำปีของเจ้าหน้าที่ทั้งจังหวัด
2. การประชุมสำนักงานเกษตรจังหวัดประจำเดือน
3. การประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน
4. การประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน
5. การฝึกอบรมเฉพาะกิจเพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆ

รายละเอียดต่างๆ ของการฝึกอบรมสัมมนาและการประชุมของเจ้าหน้าที่ มีดังนี้

1. การสัมมนาประจำปีของเจ้าหน้าที่ทั้งจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตรและจังหวัด รวมถึงแนวทางการปฏิบัติงานแต่ละปีตลอดจนระบบงานส่งเสริมการเกษตร โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา ประกอบด้วย เกษตรจังหวัด หัวหน้าฝ่าย นักวิชาการเกษตร เกษตรอำเภอ หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ธุรการของอำเภอต่างๆ และเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทุกคน โดยจะจัดสัมมนาภายในต้นเดือนมกราคมของทุกปี

ปี พ.ศ.2542-2543 การจัดสัมมนาประจำปีของเจ้าหน้าที่ทั้งจังหวัด จะชี้แจงเฉพาะนโยบายการดำเนินของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยไม่ได้บอกรายละเอียดถึงกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน สำหรับ พ.ศ.2543 คณะผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงตัววัดผลของการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

ปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อชี้แจงในการจัดสัมมนาประจำปีของเจ้าหน้าที่ทั้งจังหวัด โดยคู่มือดังกล่าวประกอบด้วยกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ระบบงานส่งเสริมการเกษตร และแบบวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร จากปี 2544 โดยได้เพิ่มเติมนโยบายการพัฒนาการเกษตรของรัฐบาล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร นอกจากนั้นรายละเอียดคู่มือการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ยังคงมีเช่นเดียวกันกับปี พ.ศ.2544 แต่ได้มีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การประชุมสำนักงานเกษตรจังหวัดประจำเดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปแผน-ผลการปฏิบัติงานในรอบเดือน ความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค รวมทั้งการประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ เมื่อนำผลเข้าสู่การประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน โดยมีผู้เข้าประชุมประกอบด้วยเกษตรจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าฝ่าย นักวิชาการ เกษตร หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ธุรการ และบัญชี รวมทั้งข้าราชการและลูกจ้างทุกคนของสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยปกติจะประชุมทุกวันจันทร์สัปดาห์สุดท้ายของเดือน

3. การประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงรายละเอียดข้อราชการที่สำคัญ การแก้ไขปัญหา การรายงานแผน และผลการปฏิบัติงานในรอบเดือน รวมทั้งการติดตามความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน โดยมีเกษตรจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าฝ่ายและเกษตรอำเภอทุกคนเป็นผู้เข้าประชุม การประชุมปกติจะจัดขึ้นทุกวันพุธสัปดาห์สุดท้ายของเดือน

ในการประชุมคณะผู้วิจัยได้จัดทำรายละเอียดเนื้อหาประกอบวาระการประชุมในแต่ละเดือน เพื่อให้การประชุมได้เนื้อหาและใช้เวลาการประชุมไม่มากจนเกินไป

4. การประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงรายละเอียดข้อราชการ การแก้ไขปัญหา การบริหารโครงการ การรายงานแผน-ผลการปฏิบัติงานในรอบเดือน การติดตามความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน โดยมีเกษตรอำเภอเป็นประธาน มีผู้เข้าประชุม ได้แก่ หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลทุกคน การประชุมปกติจะจัดขึ้นทุกวันจันทร์สัปดาห์แรกของเดือน

ปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัยได้กำหนดการประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน เป็นประเด็นที่ต้องวัดผล โดยกำหนดให้มีวาระสำคัญ ได้แก่ การบริหารโครงการ การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำเดือน การรายงานผลการติดตามนิเทศงาน และการผลการปฏิบัติงานประจำเดือน

5. การฝึกอบรมเฉพาะกิจเพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้แก่เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่งทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร การฝึกอบรมจะจัดเฉพาะกิจกรรมหรือเฉพาะตำแหน่งตามความจำเป็น

ปัญหาประการหนึ่งของการฝึกอบรมเฉพาะกิจ ได้แก่ การจัดฝึกอบรม จะดำเนินการตามเนื้อหาที่ได้รับการสั่งการ และการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางเท่านั้น แต่ในบางปีไม่มีงบประมาณ ดังนั้นการฝึกอบรมเฉพาะกิจ จึงไม่สอดคล้องตามความจำเป็น

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการฝึกอบรมเฉพาะกิจ นักพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานเกษตรจังหวัด นอกจากจะต้องจัดหาความจำเป็นในการฝึกอบรมจากบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ แล้ว ยังต้องนำแผนปฏิบัติงานประจำปีของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล โดยเฉพาะประเด็นเน้นหนักมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นหัวข้อความ ต้องการฝึกอบรม จากนั้น สอบถามผู้เกี่ยวข้อง แล้วจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมตามความจำเป็น ให้สอดคล้องกับบุคคลเป้าหมาย รวมทั้งนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล จะต้องมีแผนปฏิบัติงานการฝึกอบรมประจำปีด้วย

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรม ดังนี้

1) การฝึกอบรมเฉพาะกิจ ควรให้ความสำคัญแก่หัวหน้างานระดับอำเภอ เพื่อให้ทราบยุทธศาสตร์ในการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรกร โดยเน้นวิธีการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้หัวหน้างาน ได้นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จะทำให้ยุทธศาสตร์งานส่งเสริมที่จังหวัดวางเอาไว้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

2) นักพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานเกษตรจังหวัด จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ด้านการจัดทำหลักสูตรแบบให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ หรือให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมทุกขั้นตอน โดยหลักสูตรดังกล่าวจะต้องตอบสนองยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัด

(ตัวอย่าง)

ปฏิทินการประชุมและติดตามนิเทศงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2545
จังหวัดยะลา

วัน/เดือน/ปี	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
มกราคม					⛹	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM			MM
กุมภาพันธ์		⛹	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM			MM			
มีนาคม		⛹	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM			⛹	⛹
เมษายน	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM			⛹	⛹			
พฤษภาคม				⛹	⛹		DM	SP		SP	⛹	⛹	SP	SP				⛹	⛹						⛹	⛹		OM			MM
มิถุนายน	⛹	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM			⛹		
กรกฎาคม	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM
สิงหาคม			⛹	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM			⛹
กันยายน	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM			⛹	⛹		
ตุลาคม					⛹	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹					⛹	⛹	OM			MM
พฤศจิกายน		⛹	⛹	DM	SP	SP	SP	SP	⛹	⛹						⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM			⛹	
ธันวาคม	⛹	DM	SP	SP		SP	⛹	⛹	SP					⛹	⛹						⛹	⛹	OM		MM			⛹	⛹		

⛹ **วันหยุด เสาร์-อาทิตย์**

DM การประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน
OM การประชุมสำนักงานเกษตรจังหวัดประจำเดือน
MM การประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือน
SP การติดตามนิเทศงานเป็นทีม

การประชาสัมพันธ์

คณะผู้วิจัย ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปี โดยแต่ละเดือนให้ระบุกิจกรรมเน้นหนัก เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์อย่างน้อยเดือนละ 1 กิจกรรม ในเวลาเดียวกัน ให้สำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกกิจกรรมเน้นหนักของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลคนใดคนหนึ่ง จัดทำเป็นกิจกรรมเน้นหนักประจำเดือนของสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์เช่นกัน ในทำนองเดียวกัน นักวิชาการเผยแพร่ของสำนักงานเกษตรจังหวัด จะคัดเลือกกิจกรรมเน้นหนักของแต่ละอำเภอ จำนวน 1 กิจกรรม เป็นกิจกรรมประชาสัมพันธ์ระดับจังหวัด

ในปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้การประชาสัมพันธ์นั้น นอกจากจะต้องกระทำตามระบบข้างต้นแล้ว นักวิชาการแผยแพร่ยังจำเป็นต้องประชาสัมพันธ์กิจกรรมเฉพาะกิจที่สำคัญตามนโยบายด้วยวิธีการผสมผสานสื่อต่างๆ เข้าด้วยกัน รวมทั้งจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ประจำปี ให้ครอบคลุมทุกด้าน ถึงอย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ยังต้องปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ การอาศัยสื่อกระจายเสียงตามมัสยิด รวมทั้งการแจ้งข่าวสารภายในมัสยิดต่างๆ เป็นต้น

การจัดเก็บข้อมูลการเกษตร

ปกติ เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จะมีวิธีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลการเกษตรตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดไว้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรายงานความเคลื่อนไหวพื้นที่การปลูกพืชเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิธีการจัดเก็บข้อมูล ข้อมูลที่ต้องรายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ได้แก่ รายงานภาวะการผลิตพืชที่ปลูกในอำเภอ (รอ) รายงานข้อมูลการเพาะปลูกไม้ผล-ไม้ยืนต้น (กผพ.3) รายงานการปลูกพืชรายใหญ่ และรายงานการคาดคะเนผลผลิตพืชที่สำคัญ เป็นต้น

ในปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัย เห็นว่า การรายงานข้อมูล ควรมุ่งประเด็นวิธีการจัดเก็บโดยเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จะต้องรวบรวมข้อมูลได้สะดวก และข้อมูลที่ได้ควรเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลดังกล่าว เกษตรกรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ด้วย คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบการจัดเก็บข้อมูลมีรายละเอียดถึงหมู่บ้าน โดยสามารถคำนวณรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน สำหรับวิธีการจัดเก็บให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลรวบรวมข้อมูลการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์และประมงทั้งระดับตำบลและหมู่บ้านเท่าที่มีอยู่นำไปตรวจสอบความถูกต้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล หลังจากนั้นนำข้อมูลระดับหมู่บ้านไปสอบถามคณะกรรมการหมู่บ้านหรือผู้นำ อีกครั้งหนึ่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวควรกระทำทุกปีเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการรายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

ถึงอย่างไรก็ตาม ในอนาคต การจัดเก็บข้อมูลควรใช้ภาพถ่ายดาวเทียมเป็นส่วนประกอบด้วย

เครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงาน

เครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ได้แก่ เครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อการเรียนรู้ของเกษตรกร

เครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ นอกจากเจ้าหน้าที่จะได้รับสวัสดิการต่างๆ ตามระเบียบของทางราชการแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนพาหนะและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงอีกด้วย

ส่วนเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อการเรียนรู้ของเกษตรกร ได้แก่ งบประมาณตามโครงการต่างๆ แหล่งที่มาสำคัญของงบประมาณดังกล่าว ได้จากองค์การบริหารส่วนตำบล และกรมส่งเสริมการเกษตร

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ควรจะกระตุ้นให้กลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ จัดทำแผนปฏิบัติงานของกลุ่มในรอบปีต่อไปให้เรียบร้อยภายในเดือนกรกฎาคมของทุกปี เพื่อจัดทำโครงการเสนอขอ งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทันปีงบประมาณ หากไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล จะได้นำโครงการดังกล่าวเสนอของบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร อีกทางหนึ่ง

เกณฑ์วัดผลงาน

ปี พ.ศ.2542 คณะผู้วิจัยจัดทำเกณฑ์วัดผลงาน เฉพาะประเด็นเรื่องกลุ่มไม้ผลทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด แต่ไม่ครอบคลุมกิจกรรมอื่นๆ ของงานส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งไม่สามารถวัดผลการปฏิบัติงาน เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า เกณฑ์การวัดผลงานดังกล่าวไม่สามารถจูงใจให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้

ปี พ.ศ.2543 คณะผู้วิจัยจัดทำเกณฑ์วัดผล โดยมีเป้าหมายที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล แต่เน้นประเด็นเรื่ององค์กรเกษตรกร โดยเกณฑ์วัดผลดังกล่าวสามารถนำไปวัดผลการปฏิบัติงานเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล และนำคะแนนมาประกอบการพิจารณาการขึ้นเงินเดือน

หลังจากคณะผู้วิจัยได้ประเมินผลระบบการปฏิบัติงานปี 2543 พบว่า ส่วนใหญ่เกณฑ์วัดผลดังกล่าวไม่เป็นที่ ยอมรับของเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุผลว่า คะแนนจากการวัดผลไม่สอดคล้องกับผลงานความเป็นจริงในพื้นที่ รวมทั้งการนำคะแนนจากการวัดผลแต่เพียงอย่างเดียว ใช้ประกอบการพิจารณาขึ้นเงินเดือน โดยไม่นำคะแนนความประพฤติของเจ้าหน้าที่มาพิจารณาด้วย ทำให้ไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมที่แท้จริงของเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่บางคนมุ่งจะทำคะแนนตามแบบวัดผล แต่ไม่สนใจที่จะปฏิบัติงานตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ประการสำคัญในการที่สำนักงานเกษตรจังหวัดนำคะแนนจากการวัดผลของผู้ปฏิบัติงานระดับตำบลทั้งจังหวัดมาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาคะแนนต่ำสุด และผู้ที่ได้คะแนนลำดับต้นๆ เท่านั้น ที่จะได้รับการพิจารณาขึ้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ เป็นเหตุทำให้เกษตรอำเภอ ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นไม่มีโอกาสได้ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาความดีความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา คณะผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าการจัดทำเกณฑ์วัดผลงาน ควรจะให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับมีส่วนร่วมในการจัดทำให้มากขึ้น

ปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบวัดผลการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมบุคลากรระดับต่างๆ มากขึ้น ได้แก่

1. แบบวัดผลศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
3. แบบวัดผลภาพรวมของสำนักงานเกษตรอำเภอ
4. แบบวัดผลหัวหน้างานของสำนักงานเกษตรอำเภอ
5. แบบวัดผลเจ้าหน้าที่ธุรการ
6. แบบวัดผลเจ้าพนักงานเคหกิจการเกษตร

แบบวัดผลศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรประจำตำบล

มี 4 ส่วน รวม 100 คะแนน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์และการใช้ประโยชน์จากศูนย์ (20 คะแนน) แบ่งเป็น

- ข้อมูลที่แสดงด้วยบอร์ดประจำศูนย์
- ข้อมูลที่แสดงด้วยแฟ้มข้อมูล
- ข้อมูลด้านวิชาการเกษตร
- ข้อมูลความต้องการของเกษตรกร
- ข้อมูลปัญหาในการทำการเกษตร
- การใช้ประโยชน์จากศูนย์

ส่วนที่ 2 แผนและผลการปฏิบัติงานการประชาสัมพันธ์ และการประสานงาน (20 คะแนน)

- การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงานประจำเดือน
- การติดต่อประสานงานระหว่างศูนย์ฯ กับหน่วยงานอื่นในรอบเดือนที่ผ่านมา
- การประชาสัมพันธ์

ส่วนที่ 3 จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีและการขยายผล (30 คะแนน)

- ข้อมูลจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร จำนวน 3 จุด
- การพัฒนาวิทยากร และการขยายผล

ส่วนที่ 4 การเพิ่มศักยภาพชุมชนภายใต้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (30 คะแนน)

- การประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ
- จำนวนกลุ่มอาชีพ
- การออมทรัพย์ในกลุ่มอาชีพ
- กิจกรรมของกลุ่มอาชีพ
- การสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ

แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน

มี 5 หัวข้อ รวม 30 คะแนน ได้แก่

หัวข้อที่ 1 การรักษาวินัย

หัวข้อที่ 2 การปฏิบัติงานเกี่ยวกับรายงานต่างๆ

หัวข้อที่ 3 การมาปฏิบัติงาน

หัวข้อที่ 4 การรักษาสภาพแวดล้อมการทำงาน

หัวข้อที่ 5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

แบบวัดผลภาพรวมของสำนักงานเกษตรอำเภอ

มี 3 หัวข้อ รวม 30 คะแนน ได้แก่

หัวข้อที่ 1 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสำนักงาน

หัวข้อที่ 2 การบริหารจัดการสำนักงาน

หัวข้อที่ 3 การบริหารจัดการพัสดุครุภัณฑ์

แบบวัดผลหัวหน้างานพัฒนาสถาบันเกษตรกร (ผู้ไม่รับผิดชอบตำบล)

มี 9 หัวข้อ รวม 70 คะแนน ได้แก่

หัวข้อที่ 1 คะแนนแปลงจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำ ตำบลของอำเภอ ทุกศูนย์

หัวข้อที่ 2 คะแนนแปลงจากผลการปฏิบัติงานภาพรวมของสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน

หัวข้อที่ 3 การวางแผนพัฒนางานสถาบันเกษตรกรประจำปี

หัวข้อที่ 4 การจัดชั้นกลุ่มต่างๆ

หัวข้อที่ 5 การรายงานข้อมูลประจำปี

หัวข้อที่ 6 การบรรยายความรู้ให้กับกลุ่มต่างๆ

หัวข้อที่ 7 การเขียนข่าวเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านงานสถาบันเพื่อสนับสนุนศูนย์

หัวข้อที่ 8 การเขียนขาวเผยแพร่ความรู้เพื่อประชาสัมพันธ์งานสถาบัน

หัวข้อที่ 9 การติดตามนิเทศงานสถาบันเกษตรกร

แบบวัดผลหัวหน้างานส่งเสริมการผลิต (ผู้ไม่รับผิดชอบศูนย์)

มี 8 หัวข้อ รวม 70 คะแนน ได้แก่

หัวข้อที่ 1 คะแนนแปลงจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลของอำเภอ ทุกศูนย์ประจำเดือน

หัวข้อที่ 2 คะแนนแปลงจากผลการปฏิบัติงาน ภาพรวมของสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน

หัวข้อที่ 3 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

หัวข้อที่ 4 การเขียนข่าวเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อสนับสนุนศูนย์

หัวข้อที่ 5 การเขียนข่าวเตือนการระบาดศัตรูพืช

หัวข้อที่ 6 การรายงานข้อมูลต่างๆ

หัวข้อที่ 7 การบริหารจัดการโครงการที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

หัวข้อที่ 8 การติดตามนิเทศงานโครงการต่างๆ

แบบวัดผลเจ้าหน้าที่ธุรการประจำสำนักงานเกษตรอำเภอ

มี 7 หัวข้อ รวม 70 คะแนน

หัวข้อที่ 1 งานสารบรรณ
หัวข้อที่ 2 งานการเจ้าหน้าที่
หัวข้อที่ 3 งานการพัสดุ
หัวข้อที่ 4 งานบันทึกข้อมูล
หัวข้อที่ 5 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสำนักงาน
หัวข้อที่ 6 การจดรายงานการประชุมของสำนักงาน
หัวข้อที่ 7 การวางฎีกาเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

แบบวัดผลเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร (ผู้ไม่รับผิดชอบตำบล)

มี 5 หัวข้อ รวม 70 คะแนน ได้แก่

หัวข้อที่ 1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี
หัวข้อที่ 2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่อยู่ในความรับผิดชอบ (กลุ่มเดิม)
หัวข้อที่ 3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่อยู่ในความรับผิดชอบ (กลุ่มจัดตั้งใหม่)
หัวข้อที่ 4 การขยายผลของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
หัวข้อที่ 5 การประกวดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

คณะผู้วิจัยได้ประเมินผลเกณฑ์การวัดผลงานของปี พ.ศ.2544 โดยออกแบบสอบถาม และจากผลการประชุมแบบระดมสมอง พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการสร้างเกณฑ์วัดผลยังมีน้อยเกินไป

2. แบบวัดผลเน้นเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ ทำให้ผลงานที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรไม่บรรลุเป้าหมายงานส่งเสริมการเกษตร

3. เกณฑ์วัดผลบางข้อไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ เช่น ความต้องการ ความรู้ด้านประมงในบางพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการทำประมง เพราะอยู่บนบริเวณเนินสูง เป็นต้น

4. เกณฑ์วัดผลบางประเด็น เจ้าหน้าที่สามารถจัดทำเอกสารรายงาน ให้ผู้วัดผลตรวจสอบได้ แต่ไม่ได้ปฏิบัติจริงในพื้นที่

5. คะแนนจากการวัดผลงานในพื้นที่ของคนบางคนเท่ากัน แต่ผลงานในพื้นที่ต่างกัน

6. เกณฑ์การวัดผลคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ คะแนนแต่ละหัวข้อไม่ควรเท่ากัน เช่น หัวข้อการรักษาวินัย ควรมีคะแนนสูงกว่าหัวข้ออื่นๆ เป็นต้น

ปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยได้จัดตั้งคณะทำงานปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่าย ตัวแทนจากเกษตรอำเภอ หัวหน้างานทั้งระดับอำเภอ และจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล รวม 14 คน โดยมีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

พฤศจิกายน 2544 - คณะทำงานประชุมเพื่อตั้งหัวข้อที่จะวัดผล โดยมีเป้าหมายการสนับสนุนให้องค์กรของเกษตรกรมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อจัดตั้งเป็นคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ นอกจากนั้นยังมีเป้าหมายวัดผลเรื่อง 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ และการฟื้นฟูผู้พักชำระหนี้

ธันวาคม 2544 - คณะทำงานจัดตั้งอนุกรรมการจัดทำเกณฑ์วัดผลของแต่ละประเด็น

- หัวหน้าฝ่ายแผนงานยกร่างแบบวัดผล
- ประชุมคณะทำงานทั้งหมดเพื่อพิจารณายกร่างแบบวัดผล
- นำยกร่างแบบวัดผลชี้แจงเกษตรอำเภอ หัวหน้างานทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งตัวแทนจากเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล และเจ้าพนักงานเคหกิจการเกษตร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ธุรการ เพื่อปรับปรุงแบบวัดผลเป็นครั้งสุดท้าย

มกราคม 2545 - ชี้แจงแบบวัดผลงานแก่เจ้าหน้าที่ทุกคน ทุกระดับ ในการสัมมนาเจ้าหน้าที่ประจำปี

แบบวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ในปี พ.ศ.2545 มีดังนี้

1. แบบวัดผลศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
3. แบบวัดผลภาพรวมของสำนักงานเกษตรอำเภอ
4. แบบวัดผลหัวหน้างานของสำนักงานเกษตรอำเภอ
5. แบบวัดผลเจ้าหน้าที่ธุรการ
6. แบบวัดผลเจ้าพนักงานเคหกิจการเกษตร (ผู้ไม่รับผิดชอบศูนย์)

สำหรับแบบวัดผลของบุคลากรในสำนักงานเกษตรจังหวัด ให้แต่ละฝ่ายไปดำเนินการ เนื่องจากมีความหลากหลาย ทั้งตำแหน่งและหน้าที่

แบบวัดผลปี พ.ศ.2545 ส่วนใหญ่มีหัวข้อคล้ายคลึงกับแบบวัดผลปี พ.ศ.2544 แต่จะแตกต่างในรายละเอียดออกไปในแบบวัดผลของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ซึ่งเน้นยุทธศาสตร์การจัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรกร โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แผน-ผลและการประชาสัมพันธ์ (5 คะแนน)

- การจัดทำแผนปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน
- การประชาสัมพันธ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลภายในศูนย์ฯ (10 คะแนน)

- ข้อมูลแสดงด้วยแฟ้มข้อมูลประจำศูนย์
- ข้อมูลรายชื่อเกษตรกรผู้พักชำระหนี้
- ข้อมูลด้านวิชาการเกษตร
- ข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้าน
- ข้อมูลความต้องการของเกษตรกร
- การใช้ประโยชน์จากศูนย์

ส่วนที่ 3 จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีและการขยายผล (20 คะแนน)

- ความพร้อมของจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- ความเหมาะสมของจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- การพัฒนาจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
- จุดขยายผล

ส่วนที่ 4 กลุ่มและองค์กรเกษตร (35 คะแนน)

- กลุ่มดีอันดับ 1
- กลุ่มดีอันดับ 2
- กลุ่มดีอันดับ 3

ส่วนที่ 5 บทบาทของคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ

- ตัวแทนคณะอนุกรรมการศูนย์ฯ
- การประชุมคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ
- การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล
- การดำเนินงานตามแผนประจำปี
- การสนับสนุนกลุ่มสมาชิก
- การสนับสนุนโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์
- การสนับสนุนโครงการฟื้นฟูผู้พักชำระหนี้
- กิจกรรมของคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ
- ระเบียบคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ
- การบรรยายสรุปของคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์ฯ

การนิเทศและติดตามงาน

การนิเทศ เป็นการแนะนำการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรระดับต่างๆ ส่วนการติดตามงานเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยปกติ การนิเทศและติดตามงานจะกระทำพร้อมๆ กันไป สำหรับช่องทางการนิเทศและติดตามงานที่สำคัญ ได้แก่ วันนิเทศติดตามงานที่จังหวัดกำหนดขึ้นในสัปดาห์แรกของทุกเดือน โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด จะแบ่งคณะนิเทศและติดตามงานออกเป็น 2 คณะ เพื่อนิเทศและติดตามงานให้ครอบคลุมทุกอำเภอ นอกจากนั้น การนิเทศและติดตามงานยังสามารถทำได้ในการประชุมเกษตรอำเภอ ประจำเดือน และการประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน

ในปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอจะต้องออกนิเทศและติดตามงานระดับตำบล ให้ครบทุกตำบลภายใน 1 เดือน โดยมีเกษตรอำเภอเป็นผู้ดำเนินการ แล้วจดบันทึกผลเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อนำแจ้งในที่ประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน นอกจากนั้นในการประชุมสำนักงานเกษตรอำเภอประจำเดือน ได้กำหนด ให้มีวาระการบริหารโครงการ การรายงานผลการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานไว้ด้วย การดำเนินงาน ดังกล่าวได้บรรจุเป็นประเด็นในการวัดผลการปฏิบัติงาน

ในปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการนิเทศและติดตามงาน เช่นเดียวกับปี พ.ศ.2544

คณะผู้วิจัย มีความเห็นว่า การนิเทศและติดตามงานของจังหวัด ผู้นิเทศและติดตามงาน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจระบบการทำงานในพื้นที่เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่อง กระบวนการกลุ่ม และความเข้มแข็งชุมชน เพื่อใช้เป็น ข้อมูล แนะนำให้ผู้ถูกนิเทศ ในทำนองเดียวกัน เกษตรอำเภอจะต้องมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวเช่นกัน เพื่อประกอบการนิเทศและติดตามงานในระดับตำบล

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานพื้นที่

คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) การดำเนินงานปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจะต้องชี้แจง ผู้บริหารในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้เข้าใจกระบวนการทำงาน และพร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานของจังหวัด รวมทั้งการแก้ปัญหา การปล่อยให้จังหวัดใดจังหวัดหนึ่งดำเนินการแต่เพียงลำพัง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จะเกิดขึ้นได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด จะต้องทำความเข้าใจระบบงานส่งเสริมการเกษตร ให้ทุกฝ่ายทุกคนเข้าใจ และพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงพัฒนาระบบงานตลอดเวลา

3) ในการวางแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือนของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล นอกจากจะต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปีแล้ว ยังต้องบรรจุกิจกรรมตามนโยบายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน เพื่อให้แผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือนตรงกับการปฏิบัติงานจริงได้มากที่สุด

4) การกระตุ้นให้เกิดกลุ่มและพัฒนากลุ่ม เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรจะต้องหมั่นตรวจติดตามกลุ่มเป้าหมายเป็นประจำ ในระยะเริ่มแรกควรเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มทุกครั้ง พร้อมมอบหมายกิจกรรมให้กลุ่มไปปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอน กลุ่มที่เริ่มจัดตั้งใหม่ควรมอบหมายให้มีการประชุมเป็นประจำเดือน พร้อมกับจดรายงานการประชุมให้เรียบร้อย หลังจากกลุ่มมีการประชุมประจำเดือนถูกต้องแล้ว ควรมอบหมายให้สมาชิกมีการออมทรัพย์ มีกฎระเบียบของกลุ่ม จากนั้น ขั้นตอนต่อไป ส่งเสริมให้กลุ่มมีกิจกรรมร่วมกันซื้อร่วมกันขาย หรือแปรรูป

5) เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตร ควรใช้ที่ทำการกลุ่มหรือศูนย์บริการเป็นสถานที่นัดพบกับเกษตรกร สำหรับกิจกรรมที่จุดนัดพบ ได้แก่ การประชุม การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เป็นต้น โดยกำหนดวันนัดพบกับเกษตรกร เป็นวันประชุมประจำเดือนของกลุ่มกิจกรรมนั้นๆ

6) สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ ควรจัดให้มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นการประชุมอย่างไม่เป็นทางการให้มากขึ้น เช่น เกษตรจังหวัดกับหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าฝ่ายกับเจ้าหน้าที่ในฝ่าย เกษตรอำเภอกับหัวหน้างาน เป็นต้น

7) สำนักงานเกษตรจังหวัด จะต้องกำหนดให้แต่ละฝ่ายมีการประชุมประจำเดือนภายในฝ่าย เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานประจำเดือนที่ผ่านมา และกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำเดือนต่อไป แล้วนำข้อมูลเข้าชี้แจงที่ประชุม สำนักงานเกษตรจังหวัดประจำเดือน เพื่อเตรียมการประชุมเกษตรอำเภอประจำเดือนต่อไป

8) ในการนิเทศและติดตามงานระดับตำบลของสำนักงานเกษตรอำเภอนั้น ควรใช้เกณฑ์การวัดผลงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ประกอบการนิเทศและติดตามงานทุกครั้ง

การควบคุมงาน

คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้การควบคุมงาน มี 2 กิจกรรม ได้แก่

1. การวัดผลการปฏิบัติงาน
2. กำหนดวิธีการให้รางวัล

การวัดผลการปฏิบัติงาน

ปี พ.ศ. 2542 คณะผู้วิจัยไม่ได้กำหนดวิธีการวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพียงแต่วัดผลสำเร็จของกลุ่มไม้ผล ทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

ปี พ.ศ.2543 คณะผู้วิจัยได้ออกแบบวัดผลเน้นหนักที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยมีคณะวัดผลของจังหวัด แบ่งออกเป็น 2 คณะ คณะที่ 1 มีหัวหน้าฝ่ายบริหารเป็นหัวหน้าคณะ ประกอบด้วย นักวิชาการเกษตรและเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยมีตัวแทนจากฝ่ายแผนงาน เป็นเลขานุการ คณะที่ 2 มีหัวหน้าฝ่ายแผนงานเป็นหัวหน้าคณะ ประกอบด้วยนักวิชาการเกษตรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยมีตัวแทนจากฝ่ายแผนงานเป็นเลขานุการ สำหรับวันวัดผลงานจะเป็นช่วง สัปดาห์แรกของทุกเดือน ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับวันนิเทศและติดตามงาน ส่วนกิจกรรมในวันวัดผลนั้น เริ่มต้นจากหัวหน้า คณะและผู้ร่วมคณะ จะชี้แจงข้อราชการที่สำคัญ จากนั้นผู้วัดผลจะออกพื้นที่

เพื่อวัดผลตำบลต่างๆ หลังเสร็จสิ้นจากการวัดผล ผู้วัดผลแต่ละคนจะบันทึกผลให้เลขานุการคณะ แล้วเลขานุการคณะจะบันทึกผลการวัดผลโดยภาพรวม ให้สำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัดทราบตามลำดับ

คณะผู้วิจัยพบว่าการวัดผลงานในปี พ.ศ.2543 ไม่ครอบคลุมตำแหน่งต่างๆ กล่าวคือ ระดับอำเภอไม่ได้วัดผล ตำแหน่งเกษตรอำเภอ หัวหน้างาน เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร และเจ้าหน้าที่ธุรการ สำหรับระดับจังหวัดไม่มีการวัดผลผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งใดๆทั้งสิ้น ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่การวัดผลมุ่งเน้นเฉพาะงานในหน้าที่ แต่ขาดการวัดผลคุณลักษณะของข้าราชการ

ในปี พ.ศ.2544 คณะผู้วิจัยได้กำหนดแบบวัดผลให้ครอบคลุมตำแหน่งต่างๆในระดับอำเภอมากยิ่งขึ้น สำหรับการวัดยังคงดำเนินการในช่วงสัปดาห์แรกของทุกเดือน นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการวัดผลงาน ดังนี้

1. **การวัดผลผู้รับผิดชอบศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชนประจำตำบล มีแบบวัดผลปฏิบัติงานดังนี้**
   - 1.1 แบบวัดผลศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชนประจำตำบล (70 คะแนน)
     ผู้วัดผล คณะวัดผลของจังหวัด
   - 1.2 แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)
     ผู้วัดผล เกษตรอำเภอ แล้วรายงานจังหวัดทราบ
2. **การวัดผลเกษตรอำเภอ**
   - 2.1 คะแนนเฉลี่ยทั้งอำเภอของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโลโนยีการเกษตรประจำตำบล (70 คะแนน)
   - 2.2 แบบวัดผลการปฏิบัติงานภาพรวมของสำนักงานเกษตรอำเภอ (30 คะแนน)
     ผู้วัดผล คณะวัดผลจังหวัด
3. **การวัดผลหัวหน้างาน** (ที่ไม่ได้รับผิดชอบศูนย์)
   - 3.1 แบบวัดผลหัวหน้างาน (70 คะแนน) (คณะวัดผลจังหวัดเป็นผู้วัด)
   - 3.2 แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน (30 คะแนน) (เกษตรอำเภอวัดผล แล้วรายงานจังหวัด)
4. **การวัดผลธุรการ**
   - 4.1 แบบวัดผลเจ้าหน้าที่ธุรการ (70 คะแนน) (คณะวัดผลจังหวัดเป็นผู้วัด)
   - 4.2 แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน (30 คะแนน) (เกษตรอำเภอวัดผล แล้วรายงานจังหวัด)
5. **การวัดผลเจ้าพนักงานเคหกิจการเกษตร** (ที่ไม่ได้รับผิดชอบศูนย์ฯ)
   - 5.1 แบบวัดผลเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร (70 คะแนน) (คณะวัดผลจังหวัดเป็นผู้วัดผล)
   - 5.2 แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน (30 คะแนน) (เกษตรอำเภอเป็นผู้วัดผล แล้วรายงานจังหวัดทราบ)

6. การวัดผลข้าราชการสำนักงานเกษตรจังหวัด

6.1 แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)

6.2 แบบวัดผลตัวบุคคลฝ่ายต่างๆ เป็นผู้ออกแบบ (70 คะแนน)

ขั้นตอนวัดผลการปฏิบัติงาน

สำนักงานเกษตรอำเภอ

เกษตรอำเภอวัด**ผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน** (30 คะแนน) ของผู้ใต้บังคับบัญชาในสำนักงานเกษตรอำเภอทุกคน แล้วส่งให้คณะผู้ติดตามวัดผลของจังหวัด ในวันวัดผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรอำเภอเป็นประจำทุกเดือน

สำนักงานเกษตรจังหวัด

1. เลขานุการของคณะวัดผลของจังหวัด ตรวจสอบแบบวัดผล รถยนต์พาหนะและแจ้งผู้ที่จะไปทำการวัดผลทราบ ตลอดจนประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น ใครจะวัดผลตำบลใดเป็นต้น

2. เมื่อผู้วัดผลได้วัดผลส่วนที่เกี่ยวข้องเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้สรุปการวัดผลให้เลขานุการคณะ ตามแบบรายงาน จำนวน 2 สำเนา สำเนาแรกให้เก็บเข้าแฟ้มของอำเภอ สำเนาที่ 2 มอบให้เลขานุการคณะ เพื่อใช้สรุปลงสมุดบันทึก การติดตามนิเทศงานของอำเภอ และจังหวัดต่อไป

ตัวอย่าง

แบบรายงานการวัดผลงาน

เรื่อง	ผลการติดตามวัดผล	ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ.....ผู้วัดผล

(.....)

3. เลขานุการคณะติดตามวัดผลงานสรุปผลการวัดผล ลงในสมุดตรวจติดตามนิเทศงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ
4. เลขานุการคณะติดตามผลงาน รวบรวมแบบวัดผลงานทุกประเภทจากผู้วัดผลงานแล้วตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบวัดผลงานที่รวบรวมได้
5. เลขานุการ จัดทำแบบนำส่งรายงานการวัดผลงาน เสนอให้ประธานคณะติดตามผลงานของคณะนั้นๆ ทราบ
6. ประธานคณะติดตามวัดผลงานของคณะนั้นๆ ตรวจสอบความเรียบร้อย ทั้งจำนวนและความถูกต้องแล้วส่งให้ศูนย์รวบรวมผลการวัดผลงานสำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

แบบนำส่งรายงานการวัดผลงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอส่งแบบรายงานการวัดผลงานประจำเดือน.....พ.ศ.....

เรียน ประธานคณะผู้ติดตามผลงาน คณะที่.....

ตามที่คณะติดตามวัดผลงาน คณะที่.....ได้วัดผลการปฏิบัติงานสำนักงานเกษตรอำเภอ/กิ่งอำเภอ .....ประจำเดือน.....พ.ศ.2544 เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.2544 นั้น คณะผู้ติดตามวัดผลงาน คณะที่.....ขอส่งแบบรายงานการวัดผลงาน ดังนี้

- ❑ แบบวัดผลศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชนประจำตำบล
  จำนวน.....ชุด ขาด.....ชุด จะวัดผลเพิ่มเติม วันที่.....
  เดือน.....พ.ศ. 2544
- ❑ แบบวัดผลคุณลักษณะการปฏิบัติงาน (อำเภอดำเนินการ)
  จำนวน.....ชุด ขาด.....ชุด จะวัดผลเพิ่มเติม วันที่.....
  เดือน.....พ.ศ. 2544
- ❑ แบบวัดผลการปฏิบัติงานภาพรวมของสำนักงานเกษตรอำเภอ
  จำนวน.....ชุด ขาด.....ชุด จะวัดผลเพิ่มเติม วันที่.....
  เดือน.....พ.ศ. 2544
- ❑ แบบวัดผลการปฏิบัติงานหัวหน้างานพัฒนาสถาบันเกษตรกร
  จำนวน.....ชุด ขาด.....ชุด จะวัดผลเพิ่มเติม วันที่.....
  เดือน.....พ.ศ. 2544
- ❑ แบบวัดผลการปฏิบัติงานหัวหน้างานส่งเสริมการผลิต
  จำนวน.....ชุด ขาด.....ชุด จะวัดผลเพิ่มเติม วันที่.....
  เดือน.....พ.ศ. 2544
- ❑ แบบวัดผลการปฏิบัติงานเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร
  จำนวน.....ชุด ขาด.....ชุด จะวัดผลเพิ่มเติม วันที่.....
  เดือน.....พ.ศ. 2544
- ❑ แบบวัดผลการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานเกษตรอำเภอ
  จำนวน.....ชุด ขาด.....ชุด จะวัดผลเพิ่มเติม วันที่.....
  เดือน.....พ.ศ. 2544

จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

เลขานุการคณะติดตามผลงาน คณะที่.....

รายชื่อคณะผู้วัดผล

คณะที่ 1

1. นายพงศกร ทิพย์ดนตรี	หัวหน้าฝ่ายบริหาร (ประธาน)
2. นายณรงค์ เอกวงศ์	หัวหน้าฝ่ายป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
3. นายประสาร เฉลิมศรี	เจ้าพนักงานการเกษตร 4
4. นางสาวสุดธิดา เจะเล็ง	นักวิชาการเกษตร 6 ว
5. นางปรารมณ์ ยานะวิมุติ	นักวิชาการเคหกิจเกษตร 5
6. นายนิยม ไชยพล	เจ้าพนักงานการเกษตร 5
7. นางจิตวดี จินดาพันธ์	นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 5 (เลขานุการ)

คณะที่ 2

1. นายวสันต์ กู้เกียรติกูล	หัวหน้าฝ่ายแผนงาน (ประธาน)
2. นายมงคล ตันสุขเกษม	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต
3. นายประวิทย์ จิตรภักดี	เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6
4. นายณรงค์ จันทร์แดง	นักวิชาการเกษตร 5
5. นายวิโรจน์ สุขการี	นักวิชาการเกษตร 5
6. นายกัสมัน ยะมาแล	นักวิชาการเผยแพร่ 5 (เลขานุการ)

จากการประเมินวิธีการวัดผล ปี พ.ศ.2544 พบปัญหา ดังนี้

1. แบบวัดผลสำหรับหัวหน้างาน และเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร ของสำนักงานเกษตรอำเภอต่างๆ ไม่สามารถใช้แบบเดียวกันได้ทุกคน เพราะบางคนรับผิดชอบศูนย์ ต้องใช้แบบวัดผลศูนย์ฯ บางคนไม่รับผิดชอบศูนย์ ต้องใช้แบบวัดผลเฉพาะตำแหน่งทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบคะแนนภายในกลุ่มตำแหน่งได้

2. คณะผู้วิจัยไม่ได้จัดทำแบบวัดผลสำหรับข้าราชการภายในสำนักงานเกษตรจังหวัด เพราะภารกิจของแต่ละตำแหน่งแตกต่างกันออกไป ยากต่อการออกแบบ

3. คณะผู้วัดผลงานแต่ละคนมีความเข้มงวดกับเกณฑ์การวัดผลแตกต่างกันออกไปทำให้คะแนนที่ให้ไม่ได้มาตรฐาน

4. เกณฑ์การวัดผลมุ่งตรวจสอบเอกสารมากกว่าเนื้องานที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่

5. การวัดผลเป็นประจำทุกเดือนสร้างภาระให้กับสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอมากขึ้น

ปี พ.ศ. 2545 คณะผู้วิจัยได้ตั้งคณะทำงานปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร คณะทำงานยังคงใช้แนวทางการวัดผล ปี พ.ศ.2544 แต่ได้ปรับปรุงแก้ไข บางเรื่องต่อไปนี้

1. การวัดผลหัวหน้างานที่รับผิดชอบศูนย์ นอกจากจะวัดผลศูนย์ที่ตนเองรับผิดชอบแล้ว ยังต้องคิดคะแนนเฉลี่ยจากศูนย์ต่างๆ ภายในอำเภออีกด้วย กล่าวคือคะแนนศูนย์ที่ตนเองรับผิดชอบมีคะแนนเต็ม 56 คะแนน คะแนนเฉลี่ยจากทุกศูนย์ 14 คะแนน คะแนนวัดคุณลักษณะการปฏิบัติงาน จำนวน 30 คะแนน รวม 100 คะแนน

2. การวัดผล จะแบ่งเป็น 4 ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ 1 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2545 (แจ้งคะแนนแต่ไม่นำคะแนนพิจารณาการขึ้นขั้นเงินเดือน)

ครั้งที่ 2 เดือนมีนาคม 2545 (นำคะแนนพิจารณาการขึ้นขั้นเงินเดือนในเดือนเมษายน 2545)

ครั้งที่ 3 เดือนมิถุนายน 2545 (แจ้งคะแนนแต่ไม่ได้นำคะแนนพิจารณาการขึ้นขั้นเงินเดือน)

ครั้งที่ 4 เดือนสิงหาคม 2545 (นำคะแนนพิจารณาการขึ้นขั้นเงินเดือนในเดือนกันยายน 2545)

การกำหนดวิธีการให้รางวัล

ในปี พ.ศ.2542 คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางวิธีการให้รางวัลโดยการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ แก่ผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านการพัฒนากลุ่มไม้ผล

ในปี พ.ศ.2543 คณะผู้วิจัยได้จัดทำเกณฑ์การวัดผลชัดเจนยิ่งขึ้นและมีคณะวัดผลงาน ออกให้คะแนนเป็นประจำทุกเดือน โดยนำคะแนนจากการวัดผลศูนย์ตลอดทั้งปีของทั้งจังหวัด มาเรียงลำดับจากคนที่ได้คะแนนมากที่สุดลงไปหาคนที่ได้คะแนนน้อยที่สุด จากนั้นจะพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นกรณีพิเศษเฉพาะคนที่ได้คะแนนจากการวัดศูนย์ฯ ในลำดับต้นๆ

คณะผู้วิจัยได้ประเมินผลการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ จากคะแนนการวัดผลพบว่า

1. การวัดผลงานทำได้เฉพาะบางตำแหน่งของสำนักงานเกษตรอำเภอเท่านั้น ส่วนสำนักงานเกษตรจังหวัด ทุกตำแหน่งไม่มีการวัดผลโดยภาพรวมทำให้การพิจารณาจัดสรรเงินเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ เกิดความไม่ยุติธรรม

2. การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเฉพาะบุคคลที่ได้คะแนนสูงจากการวัดผลศูนยฯ แต่เพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดปัญหา ได้แก่

2.1 ผู้รับผิดชอบศูนย์มุ่งทำงานด้านเดียวตามเกณฑ์วัดผลก่อเกิดปัญหาขัดแย้งกับผู้บังคับบัญชา

2.2 ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้น ไม่สามารถใช้ดุลยพินิจเพื่อเสนอบุคคลให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากอาศัยคะแนนจากการวัดผลแต่อย่างเดียว ทำให้เกิดปัญหาด้านการบังคับบัญชา

2.3 ผู้ที่รับผิดชอบศูนย์ที่ได้พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ ส่วนใหญ่จะซ้ำคนเดิมทุกปีไม่เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาบุคลากร

ในปี พ.ศ.2544 การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ จะกระทำ 2 ครั้ง ได้แก่ เดือนเมษายน และกันยายน การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ยังคงใช้คะแนนจากการวัดผลศูนย์ 70 คะแนน แต่มีการแก้ไขปัญหาให้ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นได้มีส่วนร่วมด้วย โดยให้ผู้บังคับบัญชาเบื้องต้นประเมินคุณลักษณะของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ 30 คะแนน รวม 100 คะแนน นอกจากนั้นคณะกรรมการเลื่อนขั้นเงินเดือน ไม่ใช้วิธีการนำคะแนนสูงสุดของแต่ละคน ทั้งจังหวัดมาเรียงลำดับเช่นเดิม แต่ใช้วิธีนำคะแนนลำดับสูงสุดของแต่ละอำเภอเรียงลำดับและพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นพิเศษเฉพาะคนที่ได้คะแนนลำดับสูงๆ ของอำเภอนั้น

ใน ปี พ.ศ.2545 คณะกรรมการปรับปรุงส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษดังนี้

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด จะรายงานคะแนนจากการวัดผลศูนย์และคุณลักษณะการปฏิบัติงานโดยใช้เกรด A B C D สำหรับผู้ที่จะได้ เกรด A,B จะต้องได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

2. สำนักงานเกษตรอำเภอจัดลำดับคนที่สมควรจะได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษเฉพาะคน ที่ได้เกรด A และ B เท่านั้นแล้วเสนอจังหวัดเพื่อพิจารณา

3. ผู้ที่ได้คะแนนจากการวัดผลสูงสุดจะได้รับการพิจารณาสนับสนุนในเรื่องต่างๆตามความเหมาะสม

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การนิเทศและติดตามงานตลอดจนการวัดผลงาน ของสำนักงานเกษตรจังหวัด สามารถทำได้ในคราวเดียวกัน สำหรับสำนักงานเกษตรอำเภอ การนิเทศและติดตามงานในแต่ละเดือน ควรใช้เกณฑ์แบบวัดผลงานของจังหวัด เป็นประเด็นออกนิเทศและติดตามงานเป็นประจำทุกเดือน

2. ฝ่ายต่างๆของสำนักงานเกษตรจังหวัด ควรได้ออกแบบวัดผลงานของเจ้าหน้าที่ภายในฝ่ายและให้มีการวัดผลงาน เพื่อใช้ประกอบการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3. คณะวัดผลงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดควรหมุนเวียนสับเปลี่ยนวัดผลงานในตำบลต่างๆ โดยแต่ละรอบ ผู้วัดผลงานไม่ควรวัดผลซ้ำคนเดิม

4. การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ ของสำนักงานเกษตรอำเภอควรให้อยู่ในดุลยพินิจของเกษตรอำเภอ แต่ในเวลาเดียวกันต้องอยู่ในเงื่อนไขของคะแนนที่ได้จากการวัดผลด้วย

5. จังหวัดและอำเภอควรร่วมกันพิจารณาว่าตำบลใดมีองค์กรเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพสูง ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ และบทบาทของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรในตำบลดังกล่าวลดลง ไม่สมควรให้มีการวัดผลการปฏิบัติงานในตำบลนั้นอี แต่ให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรคนดังกล่าวไปรับผิดชอบตำบลที่ยังขาดอัตรากำลัง

6. ในแต่ละตำบลความยากง่ายในการปฏิบัติงานไม่เท่ากัน บางตำบลตั้งอยู่ในเขตกันดารห่างไกลคมนาคมบางตำบลชุมชนมีความพร้อม ดังนั้นการวัดผลปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งใช้แบบวัดผลแบบเดียวกัน จึงเกิดความไม่ยุติธรรม คณะกรรมการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรจึงน่าจะพิจารณาให้คะแนนความยากง่ายในการปฏิบัติงานของแต่ละตำบลเอาไว้ด้วย

การประเมินระบบการทำงาน

การประเมินการทำงาน มีองค์ประกอบดังนี้

1. ผลสำเร็จของงานเปรียบเทียบกับเป้าหมาย
2. ประเมินผลระบบการทำงาน
3. การแก้ไขระบบการทำงาน

ผลสำเร็จของงานเปรียบเทียบกับเป้าหมาย

คณะผู้วิจัยได้แบ่งเป้าหมายการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- เป้าหมายเชิงปริมาณ
- เป้าหมายเชิงคุณภาพ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

ปี พ.ศ.2542-2544 คณะผู้วิจัยไม่ได้กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจน แต่ในปี พ.ศ.2545 คณะผู้วิจัย ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ได้วางเป้าหมายการทำงานมีหน่วยวัด เป็นกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ โดยทุกคนจะต้องจัดตั้งและพัฒนากลุ่มกิจกรรมคนละอย่างน้อย 3 กลุ่ม และกำหนดให้พัฒนา คณะอนุกรรมการ บริหารศูนย์บริหาร คนละอย่างน้อย 1 ศูนย์ หลังจากนั้น อำเภอและจังหวัดจะรวบรวมเป็นเป้าหมายการดำเนินงาน ส่งเสริมการเกษตรประจำปี 2545 ระดับตำบล อำเภอและจังหวัดตามลำดับ

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

ปี พ.ศ.2543-2544 คณะผู้วิจัยได้ออกเกณฑ์วัดเชิงคุณภาพโดยเน้นองค์ประกอบของศูนย์บริหารและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ได้แก่ ข้อมูลประจำศูนย์จุดสาธิตการขยายผลและองค์กรเกษตรกร แก่คณะกรรมการ ปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร ได้ให้ข้อสังเกตว่าที่ผ่านมาเกณฑ์การวัดผลไม่สามารถสะท้อนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ที่ส่งผลต่อเกษตรกรได้ เพราะเป็นลักษณะการตรวจสอบแบบรายงานมากกว่า ซึ่งเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล สามารถเตรียมการได้ ดังนั้น ปีพ.ศ.2545 จึงได้วางเกณฑ์การวัดผลที่เน้นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ส่งผลต่อเกษตรกร ได้แก่การวัดผลองค์กรเกษตรกร จำนวน 3 กลุ่ม จะมีเกณฑ์วัดผลกลุ่มที่ดีอันดับ 1, 2 และ 3 แตกต่างกันออกไป โดยเน้นกิจกรรมที่จะทำให้กลุ่มเข้มแข็งและสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากคะแนนการวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตร ในปีพ.ศ.2544 แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานที่ส่งผลดีให้กับเกษตรกรได้ระดับหนึ่ง ดังนี้

1. คะแนนจากการวัดผลเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชน ประจำตำบล จำนวน 29 ศูนย์
   - คะแนนสูงสุดได้ร้อยละ 99.650
   - คะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 95.497
   - คะแนนต่ำสุดได้ร้อยละ 75.725
2. คะแนนวัดผลเจ้าหน้าที่ธุรการประจำตำบล จำนวน 5 คน
   - คะแนนสูงสุดได้ร้อยละ 100
   - คะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 95.50
3. คะแนนวัดผลหัวหน้างานระดับอำเภอ (ผู้ไม่ต้องรับผิดชอบศูนย์) จำนวน 3 คน
   - คะแนนสูงสุดได้ร้อยละ 100
   - คะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 96.107
   - คะแนนต่ำสุดได้ร้อยละ 93.855
4. คะแนนวัดผลเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร (ผู้ไม่ต้องรับผิดชอบศูนย์) จำนวน 3 คน
   - คะแนนสูงสุดได้ร้อยละ 92
   - คะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 88.167
   - คะแนนต่ำสุดดได้ร้อยละ 83.500
5. คะแนนวัดผลของเกษตรอำเภอ จำนวน 8 อำเภอ
   - คะแนนสูงสุดได้ร้อยละ 96.600
   - คะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 93.754
   - คะแนนต่ำสุดได้ร้อยละ 89.445

นอกจากนั้น ยังมีตัวอย่างผลการดำเนินงานของเจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ที่ส่งผลให้องค์กรเกษตรมีความเข้มแข็ง ทำให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนี้

1. กลุ่มองค์กรเครือข่ายชุมชนตำบลบาโงยซิแน

ผู้รับผิดชอบ นางลำยอง พูนศิลป์ เจ้าพนักงานการเกษตร

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลบาโงยซิแน อ.ยะหา

จำนวนสมาชิก 250 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับตำบล

การบริหารงาน (การจัดองค์กรของกลุ่ม, การแบ่งฝ่าย)

มีคณะกรรมการดำเนินงานการบริหาร จำนวน 9 คน

- มีตัวแทนกลุ่มเครือข่ายของตำบลเป็นคณะกรรมการ จำนวน 32 คน และคัดเลือกเป็นกรรมการบริหาร 9 คน

- แบ่งฝ่ายดำเนินการ ออกเป็น ประธาน , รองประธาน, เลขานุการ, เหรัญญิก และอื่นๆ ประกอบด้วย ฝ่ายขาย, ฝ่ายเก็บค่าสถานที่, ฝ่ายตรวจรับสินค้า

การดำเนินงาน (รวมซื้อ-ขาย, แปรรูป ทำอย่างไร)

รวมกลุ่มเครือข่ายของตำบลเป็นองค์กรเครือข่ายชุมชน เพื่อดำเนินงาน ดังนี้

1. แปรรูปผลผลิตของการเกษตร จำนวน 2 กลุ่ม สมาชิก 50 คน
2. ดำเนินกิจกรรมร้านชุมชน เงินทุนหมุนเวียน 200,000 บาท
3. ดำเนินกิจกรรมตลาดนัดชุมชน ผู้ใช้บริการ 400-500 คน/สัปดาห์

ผลดำเนินงาน (ผลต่อสมาชิก เช่นรายได้, เงินทุนหมุนเวียน, การประหยัดรายจ่าย เป็นต้น จำนวนเงิน)

1. มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนตำบลบาโงยซิแน จำนวน 600,000 บาท/เดือน
2. เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม แปรรูป, ปลูกผัก, ข้าวพันธุ์ดี, ไม้ผล จำนวน 180 ครัวเรือน เฉลี่ย 500 บาท/ครัวเรือน
3. มีการออมทรัพย์ในชุมชน มีเงินทุน 200,000 บาท จำนวน 310 ราย

2. กลุ่มออมทรัพย์ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลถ้ำทะลุ

ผู้รับผิดชอบ นางนิภานัน เฉลิมศรี เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร 4
ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลถ้ำทะลุ อำเภอบันนังสตา

จำนวนสมาชิก 64 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับตำบล

การบริหารงาน

มีการแบ่งงานรับผิดชอบเป็นฝ่าย

1. ฝ่ายจัดทำบัญชีออมทรัพย์ 2 คน
2. ฝ่ายตรวจสอบ 3 คน
3. ฝ่ายเก็บเงินออมทรัพย์ 3 คน
4. ฝ่ายรับคำร้องขอกู้เงิน 2 คน
5. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ (ทุกคนมีหน้าที่ช่วยกันทุกคน)

การดำเนินงาน

กลุ่มออมทรัพย์จะทำกิจกรรม/ดำเนินงานอยู่ 2 กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมการออมทรัพย์ของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งดำเนินการในทุกวันที่ 2 ของทุกเดือน (เวลา 12.00-15.00 น.) โดยสมาชิกสามารถฝากล่วงหน้าได้

2. กิจกรรมการกู้ยืม/ดำเนินการ ฝึกทักษะการทำบัญชีให้กับสมาชิกและคณะกรรมการในช่วงแรก โดยปล่อยกู้ได้ครึ่งหนึ่งของเงินสะสมหรือเงินทุนเรือนหุ้นที่มีอยู่

3. กิจกรรมสวัสดิการเบื้องต้น คือสมาชิกที่เป็นสมาชิกออมทรัพย์ดังกล่าวสามารถซื้อปุ๋ยจากกองทุนศูนย์ ด้วยเงินเชื่อได้

ผลดำเนินงาน

ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์ฯมีเงินทุนเรือนหุ้นสะสมทั้งหมดแสนกว่าบาท (117,600 บาท) การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ฯสามารถช่วยให้สมาชิกฝึกการออมทรัพย์และรู้จักการทำงานกันเป็นกลุ่ม รู้จักคิดรู้จักบริหารการทำกิจกรรม เป็นกลุ่ม รู้จักวางแผนการดำเนินเพื่อจะให้กลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าวเกิดความยั่งยืน และรู้จักยอมรับการเสนอแนะจากเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกกลุ่ม

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านน้ำเย็น

ผู้รับผิดชอบ นางสมใจ ทองวิเศษ เจ้าพนักงานการเกษตร 5

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบล ลำใหม่ อำเภอเมืองยะลา

จำนวนสมาชิก 35 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน

มีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม โดยแบ่งเป็นกรรมการฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายตลาด, ฝ่ายขาย

การดำเนินงาน

- มีการดำเนินงานแบบสมาชิกรวมกันลงหุ้นทำกิจกรรม เช่น แปรรูปผลผลิตการเกษตร, ทำขนมจำหน่ายในรูปกลุ่ม
- กิจกรรมปลูกผัก แปรรูปทางด้านการเกษตร

ผลดำเนินงาน

ทางกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนของโครงการพัฒนาอาชีพการเกษตรในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 70,000 บาท และมีการออมทรัพย์ในกลุ่มขณะนี้มีเงินออม จำนวน 11,600 บาท

4. กลุ่มปาแตการเกษตร

ผู้รับผิดชอบ นางบุปผาพรรณ ไชยฤกษ์ เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร 4

ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลกอตอตือร๊ะ อำเภอรามัน

จำนวนสมาชิก 25 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน

โดยการทำกิจกรรมในรูปกลุ่มมีการแบ่งฝ่ายต่างๆ เพื่อรับผิดชอบงานกันอย่างชัดเจน ดังนี้คือ ฝ่ายช่าง ฝ่าย พัสดุ ฝ่ายบัญชี ฝ่ายขาย และการตลาด ฝ่ายคัดคุณภาพ

การดำเนินงาน

- รวมกลุ่มปลูกผักร่วมกันขายโดยการคัดแยกคุณภาพ แล้วจึงให้ฝ่ายขายนำไปส่งให้พ่อค้า (การเก็บผลผลิต ทำโดยการแบ่งเวรกันรับผิดชอบ)
- กิจกรรมปลูกผักจำหน่าย แปรรูปทางด้านการเกษตร

ผลดำเนินงาน

สมาชิกมีรายได้โดยการปันผลเฉลี่ยคนละ 532 บาท ต่อฤดูการปลูกพืชและกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียน 8,753 บาท โดยมีการแบ่งเวร กันรับผิดชอบเพื่อเป็นการประหยัดรายจ่าย

5. กลุ่มปลูกผักบ้านทำนบ

ผู้รับผิดชอบ นายสงวน สทานสัตย์ เจ้าพนักงานการเกษตร 5

ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลตาเนาะปูเต๊ะ อำเภอบันนังสตา

จำนวนสมาชิก 12 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน

องค์กรของกลุ่มจัดแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย

1. ฝ่ายกำหนดและควบคุมการผลิต
2. ฝ่ายตลาดและจำหน่ายผลผลิต
3. ฝ่ายการเงินและบัญชี

การดำเนินงาน

- กิจกรรมรวมกลุ่มปลูกผัก

- การดำเนินงานทุกอย่างต้องผ่านคณะกรรมการกลุ่ม เช่นการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกทุกคนจะต้องผ่านคณะกรรมการฝ่ายตลาดและจำหน่ายผลผลิตแล้วหักรายได้ทั้งหมด 10% ไว้กับกลุ่ม โดยให้ฝ่ายการเงินและบัญชีการซื้อวัสดุการเกษตรสมาชิกได้ยืมเงินจากกองกลางของกลุ่ม เมื่อขายผลผลิตแล้วหักคืนเข้ากลุ่มโดยไม่คิดดอกเบี้ย

ผลดำเนินงาน

ในการจำหน่ายผลผลิตในครั้งแรกในรอบ 3 เดือน สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยคนละ 7,000 บาท และมีรายได้เข้ากลุ่มจากการหัก 10% ของรายได้จากสมาชิกทั้งหมด จำนวน 8,400 บาท ซึ่งเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม และกลุ่ม ได้รับเงินออมทรัพย์จากสมาชิกคนละ 50 บาท/เดือน เป็นเงิน 600 บาท ต่อเดือน

6. ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มเกษตรกรมูฏอรอบะฮ์

ผู้รับผิดชอบ นายแย้ม ดำป่านรัตน์ เจ้าพนักงานการเกษตร 5

ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบือมัง อำเภอรามัน

จำนวนสมาชิก 270 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน (การจัดองค์กรของกลุ่ม, การแบ่งฝ่าย)

มีคณะกรรมการบริหาร ประธาน 1 คน รอง 2 คน งานบัญชี 2 คน งานตรวจสอบ 2 คน งานการเงิน 2 คน งานติดตามหนี้ 2 คน งานประสานงาน 2 คน งานประชาสัมพันธ์-การตลาด 2 คน งานธุรการ-งานบุคคล 2 คน คณะที่ปรึกษา 5 คน

การดำเนินงาน

- กิจกรรมออมทรัพย์และจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคบริการสมาชิก
- ดำเนินงานโดยใช้หลักศาสนาอิสลาม ไม่อนุมัติให้สมาชิกกู้เป็นตัวเงิน แต่จะพิจารณาความต้องการแล้วทางองค์กรจะซื้อวัสดุให้โดยคิดเป็นกำไร
- ช่วยเหลือลดหนี้สินในกรณีสมาชิกเป็นหนี้นอกระบบโดยการจำนองสวนยาง ทางองค์กรจะไถ่ถอนให้โดยให้สมาชิกแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเป็นกำไรขององค์กร
- เงินทุนได้จากการระดมเงินฝากจากสมาชิก

ผลดำเนินการ

ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา มีทุนดำเนินการทั้งสิ้น 641,907 บาท กำไรประจำปี 21,960 บาท เป็นเงินสำรอง 5,153 บาท จ่ายเงินช่วยเหลือสังคม 41,530 บาท ใช้จ่ายในการประชุมประจำปี 890 บาท ตอบแทนเจ้าหน้าที่ดำเนินงาน 2,671 บาท ในสะสมกลาง 356 บาท กำไรสุทธิ 8,737 บาท ปันผลให้สมาชิกทั้งหมด

7. กลุ่มปลูกพืชไร่-พืชผักบ้านงาแบ

ผู้รับผิดชอบ นายโชคดี วิรุณกาญจน์ เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน

จำนวนสมาชิก 14 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน

- มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม 5 คน
- มีฝ่ายตลาด 3 คน
- มีฝ่ายการเงินและบัญชี 3 คน

การดำเนินงาน

- กิจกรรมรวมกันปลูกผัก
- การดำเนินงาน ใช้ระบบกลุ่มแบบแปลงรวม (กงสี) ทุกอย่างเป็นของกลุ่ม ใช้ระบบจ้างแรงงานสมาชิกวันละ 150 บาท/คน/วัน สิ้นปีสมาชิกจึงได้เงินปันผลตามหุ้น ตัดกำไรเข้ากลุ่ม 50%

ผลดำเนินงาน

พื้นที่ 20 ไร่ สมาชิก 14 คน แต่ดำเนินงาน 13 คน ระยะเวลาดำเนินงาน 8 เดือน มีรายได้ 316,486 บาท คิดเป็นรายได้เฉลี่ย 24,345 บาท/คน/ปี กลุ่มมีเงินหมุนเวียน 43,000 บาท

8. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอนุรักษ์สมุนไพรบ้านปาแล

ผู้รับผิดชอบ นายไชยรัตน์ ศรีท่าชอม เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6

ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบล ยะต๊ะ อำเภอรามัน

จำนวนสมาชิก 19 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน

1. ฝ่ายผลิต
2. ฝ่ายควบคุมคุณภาพ
3. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
4. ฝ่ายการตลาด

การดำเนินงาน

รับซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรแล้วนำมาแปรรูปเป็นเครื่องดื่มสมุนไพรและจำหน่ายในรูปของกลุ่มฯ

ผลดำเนินงาน

- สมาชิกมีรายได้เพิ่ม 9,600 บาท/คน/ปี
- เงินทุนหมุนเวียน 1,241.36
- การประมาณจ่าย 385 บาท/คน/เดือน

9. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบาละ

ผู้รับผิดชอบ นางจารุณี รักมาก เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6

ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบาละ อำเภอกาบัง

จำนวนสมาชิก 26 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน แบ่งเป็น 6 ฝ่าย ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มแม่บ้าน มีตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และประชาสัมพันธ์ 2 คน
2. กรรมการฝ่ายร้านค้า แบ่งความรับผิดชอบ ฝ่ายเก็บเงิน ฝ่ายบัญชี ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายเช็คของ ฝ่ายตรวจสอบ
3. กรรมการฝ่ายผลิตไม้กวาด แบ่งความรับผิดชอบ ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ ฝ่ายควบคุมการผลิต ฝ่ายบัญชี-การเงิน
4. กรรมการฝ่ายแปรรูปอาหาร แบ่งความรับผิดชอบ ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ ฝ่ายควบคุมการผลิต ฝ่ายบัญชี-การเงิน
5. กรรมการฝ่ายออมทรัพย์ แบ่งความรับผิดชอบ ฝ่ายเก็บเงินออม ฝ่ายเงินกู้ ฝ่ายตรวจสอบ
6. กรรมการจำหน่ายปุ๋ย แบ่งความรับผิดชอบ ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายจำหน่าย ฝ่ายบัญชี-การเงิน
7. กรรมการฝ่ายตลาด
8. กรรมการฝ่ายตรวจสอบ

การดำเนินงาน

1. ร้านค้ากลุ่มแม่บ้าน สมาชิกลงหุ้น 48 คน รวม 357 หุ้น จ้างให้สมาชิกมาอยู่เวรขายของจำนวน 15 คน

   หมุนเวียนเปลี่ยนเวรขายวันละ 2 คน (รับเวร 9.00 -20.00 น.) จ่ายค่าจ้างให้ผู้อยู่เวรขายของ

2. การทำไม้กวาด
   - สมาชิกลงหุ้น 25 คน หุ้นละ 40 บาท จำนวน 25 หุ้น
   - กลุ่มรับซื้อดอกหญ้าจากสมาชิก และเกษตรกรทั่วไปเก็บไว้ที่กลุ่ม
   - สมาชิกรับจ้างกลุ่มผูกไม้กวาดจ่ายค่าแรงผูกไม้กวาดอันละ 5 บาท ค่าผูกข้อไม้กวาด 100 ข้อ/25 บาท รับไปผูกที่บ้านก็ได้
   - กำหนดวันเบิกวัสดุที่กลุ่ม และส่งไม้กวาดที่ผลิตเสร็จแล้วทุกวันอาทิตย์ เวลา 14.00-17.00 น.
   - การจำหน่ายที่กลุ่ม และส่งโรงเรียน และร้านทั่วไป และผลิตตามที่ลูกค้าสั่ง
3. การแปรรูปอาหาร
   - สมาชิกลงหุ้น 15 คน
   - สมาชิกรวมกลุ่มกันทำ แบ่งเวรกันผลิตได้กำไรแบ่งให้สมาชิกที่มาทำ
4. การจำหน่ายปุ๋ยเคมี ปุ๋ยผสมใช้เอง แก่สมาชิก และเกษตรกรทั่วไป
   - กรรมการสำรวจความต้องการของสมาชิก
   - กรรมการสั่งซื้อปุ๋ยมาจำหน่าย ประมาณ เดือนเมษายนทุกปี
   - จำหน่ายปุ๋ย ทั้งเงินเชื่อ และเงินสด แก่สมาชิก เกษตรกรทั่วไปจ่ายเงินสด
5. กรรมการฝ่ายออมทรัพย์
   - เก็บเงินฝากสมาชิกเดือนละ 1 ครั้ง วันประชุมประจำเดือน สมาชิก 31 คน 121 หุ้น
   - ปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกเก็บดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน
   - ปันผลกำไร และเฉลี่ยคืนให้สมาชิกปีละครั้ง

ผลการดำเนินงาน

1. กิจกรรมร้านค้ากลุ่ม กลุ่มมีรายได้ 120,000 บาท (ตัดยอดเดือนธันวาคม 2544)
   - เป็นทุนสำรองร้านค้า, ทุนคืนเงินโครงการแปรรูปฯ 37,873 บาท
   - กลุ่มได้กำไร 82,127 บาท
   - จ่ายค่าจ้างให้สมาชิกอยู่เวรขายของ 40,000 บาท
   - ปันผลกำไรให้สมาชิกลงหุ้น 357 หุ้น 19,915 บาท
   - ปันผลเฉลี่ยคืนสมาชิก ร้อยละ 1 2,212 บาท
   - จ่ายค่าตอบแทนกรรมการ 20,000 บาท
2. การจำหน่ายปุ๋ย ปี 2544 จำหน่ายปุ๋ย จำนวน 10 ตัน (10,000 กก.) เป็นเงิน 64,000 บาท ได้กำไร 4,000 บาท สมาชิกซื้อปุ๋ยราคาถูก และประหยัดค่าพาหนะ

3. การทำไม้กวาด (ข้อมูล ปี 2543 - มิถุนายน 2544)
   - ผลิตไม้กวาดได้ 3,000 อัน เป็นเงิน 75,000 บาท สมาชิกได้ค่าแรง 24,375 บาท
4. กิจกรรมออมทรัพย์ (ตัดยอดเดือนธันวาคม 2544)
   - เงินฝากสมาชิก 158,520 บาท ได้กำไรจากดอกเบี้ยเงินกู้ 3,499 บาท สมาชิกได้เงินปันผลหุ้นละ 20 บาท
5. กิจกรรมแปรรูปอาหาร (ขนมโดนัท, ถั่วเคลือบ, ถั่วเค็ม)
   - สมาชิกได้กำไร คนละ 375 บาท/คน/เดือน

สรุป เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม 670,982 บาท

10. กลุ่มปลูกผักน้ำเหมืองลาบู

ผู้รับผิดชอบ นายสุนันท์ อภิสุภาพ เจ้าพนักงานการเกษตร 5

ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 8 ตำบลปะแต อำเภอยะหา

จำนวนสมาชิก 25 คน

ลักษณะของกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมระดับหมู่บ้าน

การบริหารงาน (การจัดองค์กรของกลุ่ม, การแบ่งฝ่าย)

ได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักน้ำ จำนวน 1 กลุ่ม สมาชิก 25 คน ดำเนินการปลูกผักน้ำ พื้นที่ 1 ไร่ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ประชาสัมพันธ์ และกรรมการ ฝ่ายผลิต และการตลาด

การดำเนินงาน (รวมซื้อ-ขาย, แปรรูป ทำอย่างไร)

ตามข้อตกลงและมติกลุ่มให้มีการรวมกันขายผลผลิตผักน้ำ และก่อนที่ขายผลผลิต จะมีการนำเงินจากการขายผลผลิตเข้ากลุ่ม 10% เพื่อเป็นทุนในการบริหารงานกลุ่มต่อไป

ผลการดำเนินงาน (ผลต่อสมาชิก เช่น รายได้, เงินหมุนเวียน, การประหยัดรายจ่าย เป็นต้น จำนวนเงิน)

ขณะนี้ผลผลิตเริ่มออกบ้างแล้วแต่ยังไม่มีการจำหน่ายและจะใช้พันธุ์ขยายผล ซึ่งขณะนี้ได้มีการขยายผลไปแล้วจำนวน 2 แปลง ด้านปัญหาอุปสรรค ได้มีหนอนระบาดทำลายใบ แต่ได้ให้การช่วยเหลือโดยสนับสนุนสารเคมีป้องกันกำจัดแล้ว

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการประเมินผลสำเร็จของงานดังนี้

1. เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลจะต้องกำหนดเป้าหมายการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรกร ตามยุทธศาสตร์งานส่งเสริมการเกษตรแล้ว รวบรวมเป้าหมายเป็นของตำบล อำเภอและจังหวัดตามลำดับ นอกจากนั้นยังต้องกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพองค์กรเกษตรกรด้วยว่าให้อยู่ในระดับคุณภาพอะไร (ตามเกณฑ์วัดผล) จำนวนเท่าใด
2. เกณฑ์การวัดผลการปฏิบัติงาน นอกจากจะต้องสามารถวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แล้วยังต้องสามารถวัดผลสำเร็จขององค์กรเกษตรกรตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ด้วย
3. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเกษตรจังหวัดจะต้องระบุได้ว่า การจัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรตามเป้าหมายที่วางไว้ ประเมินผลความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

ประเมินผลระบบการทำงาน

เดือนธันวาคม 2544 คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตร ได้ประเมินระบบส่งเสริมการเกษตรประจำปี พ.ศ.2544 ผลสรุปได้ดังนี้

1. ระบบการวางแผน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 39 คน

1.1 ประเด็นการจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำปีของผู้อำนวยการศูนย์บริการ มีความคิดเห็น

- เหมาะสม จำนวนร้อยละ 93.55
- ไม่เหมาะสม จำนวนร้อยละ 6.45

1.2 ประเด็นการจัดทำกิจกรรมเน้นหนักประจำเดือน มีความคิดเห็น

- เหมาะสม จำนวนร้อยละ 90.32
- ไม่เหมาะสม จำนวนร้อยละ 9.68

1.3 ประเด็นการจัดทำแผนปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรประจำเดือน มีความคิดเห็น

- เหมาะสม จำนวนร้อยละ 96.77
- ไม่เหมาะสม จำนวนร้อยละ 3.23

1.4 ประเด็นการจัดทำแผนถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของวิทยากรประจำศูนย์ มีความคิดเห็น

- เหมาะสม จำนวนร้อยละ 87.10
- ไม่เหมาะสม จำนวนร้อยละ 12.90

2. ระบบการปฏิบัติงานในพื้นที่ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 39 คน

2.1 ประเด็นข้อมูลแสดงด้วยบอร์ดประจำศูนย์ มีความคิดเห็น

- เหมาะสม ร้อยละ 90.32
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 9.68

2.2 ประเด็นข้อมูล แสดงด้วยแฟ้มข้อมูลประจำศูนย์ มีความคิดเห็น

- เหมาะสม ร้อยละ 93.55
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 6.45

2.3 ประเด็นข้อมูลด้านวิชาการเกษตร แสดงด้วยบอร์ดนิทรรศการ มีความคิดเห็น

- เหมาะสม ร้อยละ 83.87
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 16.13

2.4 ประเด็นข้อมูลความต้องการของเกษตรกรแสดงด้วยแฟ้มข้อมูล มีความคิดเห็น

- เหมาะสม ร้อยละ 74.19
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 25.81

2.5 ประเด็นข้อมูลปัญหาของเกษตรแสดงด้วยแฟ้มข้อมูล มีความคิดเห็น

- เหมาะสม ร้อยละ 80.65
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 19.35

2.6 ประเด็นวิธีการดำเนินงานสนับสนุนกลุ่ม มีความคิดเห็น

- เหมาะสม ร้อยละ 93.55
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 6.45

2.7 ประเด็นวิธีการดำเนินงานกลุ่มกับการออมทรัพย์ มีความคิดเห็น

- เหมาะสม ร้อยละ 90.32
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 9.68

2.8 ประเด็นวิธีการดำเนินงานสนับสนุนคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ

- เหมาะสม ร้อยละ 90.32
- ไม่เหมาะสม ร้อยะ 9.68

3. ระบบการวัดผล มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 39 คน

3.1 ประเด็นคณะวัดผลงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัด

- เหมาะสม ร้อยละ 33.33
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 23.08
- ไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 43.59

3.2 ประเด็นวิธีการวัดผลงานในพื้นที่ของคณะวัดผลงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัด

- เหมาะสม ร้อยละ 41.03
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 15.38
- ไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 43.59

3.3 ประเด็นการให้คะแนนของคณะผู้วัดผลงานจากสำนักงานเกษตรจังหวัด

- เหมาะสม ร้อยละ 33.33
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 15.38
- ไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 43.59

3.4 ประเด็นการใช้คะแนนวัดผลประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน

- เหมาะสม ร้อยละ 38.46
- ไม่เหมาะสม ร้อยละ 10.26
- ไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 51.28

สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม มีดังนี้

1. เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร 6 ซึ่งทำหน้าที่หัวหน้างานระดับอำเภอ นอกจากจะต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่แล้วยังต้องรับผิดชอบศูนย์บริการ จึงไม่สามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพได้เท่าที่ควร
2. เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรลดลงทุกปี จึงเป็นภาระกับบุคคลที่เหลือซึ่งต้องรับผิดชอบศูนย์บริการจำนวนมากขึ้น
3. งบประมาณที่จัดสรรให้อำเภอดำเนินการล่าช้า

4. ควรจัดสรรงบประมาณอุดหนุนให้คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการจัดทำกิจกรรม เพื่อส่งเสริมกลุ่มเครือข่าย
5. การนัดหมายเกษตรเพื่อรอรับคณะวัดผลจากสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นภาระกับเกษตรกร
6. เกษตรอำเภอบางอำเภอไม่ได้เข้มงวดในการให้คะแนนผู้ใต้บังคับบัญชาตามแบบวัดผลคุณลักษณะในการปฏิบัติงานเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับอำเภออื่นๆ ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบขึ้น
7. ผู้วัดผลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดบางคนไม่เข้มงวดกับเกณฑ์การวัดผล เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่นๆ ที่เข้มงวดทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม
8. แบบวัดผลไม่ได้มาตรฐาน สังเกตจากคนที่ได้คะแนนสูงแต่ไม่มีผลงานในพื้นที่

คณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าในการประเมินผลระบบการทำงานนั้นนอกจากจะใช้แบบสอบถามแล้วยังต้องตั้งคณะทำงานเพื่อระดมความคิดเห็นจากหลายๆฝ่ายด้วยกัน รวมทั้งจะต้องประเมินว่าบรรลุผลเป้าหมายส่งเสริมการเกษตร ที่วางไว้หรือไม่

การแก้ไขระบบการทำงาน

คณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าระบบการทำงานส่งเสริมการเกษตรควรเป็นระบบเปิด ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงทุกปี การแก้ไขระบบการทำงานดังกล่าวจะต้องอาศัยการวิจัยและการประเมินผล โดยวิธีการมีส่วนร่วมจากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

คณะผู้วิจัยได้กล่าวถึงการแก้ไขระบบงานส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียดในหัวข้อต่างๆที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม การแก้ไขระบบการทำงานที่สำคัญๆ มีดังนี้

1. การวางแผน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้ชัดเจนได้แก่การจัดตั้งและพัฒนา องค์กรเกษตรกร โดยใช้วิธีให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลกระตุ้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นองค์กรเกษตรกรขึ้น แล้วใช้องค์กรเกษตรกรดังกล่าวเป็นช่องทางในการพัฒนาเกษตร ทั้งการเพิ่มรายได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้าง ชุมชนให้เข้มแข็งตลอดจนการรักษาสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้นระบบการวางแผน ยังกำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล จัดวางเป้าหมายใน การจัดตั้งและพัฒนาองค์กรเกษตรกร อย่างน้อยคนละ 3 กลุ่ม รวมทั้งการวางเป้าหมายในการพัฒนาคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ แล้วรวบรวมเป็นเป้าหมายระดับอำเภอและจังหวัดตามลำดับ

2. การปฏิบัติงานในพื้นที่ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล กระตุ้นให้เกิดกลุ่มและพัฒนากลุ่มให้มีคุณภาพ จากนั้นเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ เป็นองค์กรเครือข่ายระดับตำบล โดยสนับสนุนให้คณะกรรมการ บริหารองค์กรเครือข่ายเป็นคณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริหารประจำตำบล สำหรับจุดนัดพบของเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การประชุมประจำเดือนของกลุ่มต่างๆ และการประชุมคณะกรรมการองค์กรเครือข่ายประจำตำบล หรือคณะ อนุกรรมการบริหารศูนย์บริการ

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยเห็นว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงในเรื่องการฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ และการจัดเก็บข้อมูลของเกษตรกร

3. การควบคุมงาน ได้กำหนดประเด็นการวัดผลในเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ องค์กรเกษตรกรที่มีคุณภาพ จะต้องประกอบด้วยการประชุมประจำเดือน การออมทรัพย์หรือลงหุ้น การทำกิจกรรม การจัดทำบัญชี และการแบ่งกำไร นอกจากนั้นในการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณามากยิ่งขึ้น แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของคะแนนจากการวัดผลปฏิบัติงาน

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะการประเมินผลระบบการทำงาน

คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการประเมินผลระบบการทำงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบงาน ดังนั้น การประเมินผลจะต้องดำเนินงานด้วยกันหลายวิธี ทั้งออกแบบสอบถาม อภิปรายกลุ่ม ประเมินเป้าหมายการทำงาน และทุกวิธีจะต้อง ให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมด้วย นอกจากนั้นควรกำหนดวิธีการประเมินผลระบบการทำงานให้มีขั้นตอนปฏิบัติงานอย่างถาวร สามารถนำมาใช้ได้เป็นประจำทุกปี

